ნელიწადი მესამე — ფასი 7 კაპ. — ოთხშაბათი, 22 მარტი, 1917 წ.

საქართველო

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.

ფოსტის აღრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, почт. ящикъ № 76

ტელეფონი 15—73

განცხადების ფასი

ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ერთს 30 კ., უკანასკნელ გვ. 24 კ. ტექსტის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი 1 გვ. ეღირება 50 კ. 4-ზე 30 კ., ტექსტში—80 კ. სამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ ზომით 15×2 ღირს 6 მ.; 20×2 ღირს 8 მ., 25×2 ღირს 10 მ. 3 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლოდ ა. კალანდაძის სტამბაში) ეღირ. მეტი.

დამატებანი № ღირს ყველგან 10 კაპ.

№ 65 — ყოველდღიური საპოლიტიკო, საეკონომიო და სალიტერატურო გაზეთი — № 65

გაზეთი

„საქართველო“

ღირს:

მთელის წლით—15 მ., 1/2 წლით—9 მ., 3 თვით—5 მ., 1 თვით—1 მ. 80 კ.

წლიურ ხელის მოწერის ფასი შეიძლება ნაწილ-ნაწილად იქნას გარდახდილი შემდეგის წესით: ხელის მოწერის დროს—7 მ.; 1 მარტისთვის 5 მ. ს 1 ივნისისათვის 3 მ. მისამართის გამოცვლისათვის ქალაქგარეთელმა ხელის მომწერმა უნდა წარმოადგინოს 50 კ. ფოსტის მარკით.

რედაქციის მისამართი: თბილისი, მოსკოვის ქუჩა № 4, ანუ ფოსტის ყუთი № 76 (почт. ящикъ № 76).

კანტორა ღიაა: დილით 9—3 საათამდე, საღამოს 5—7 საათამდე.

1 მარტიდან წლის ბოლომდე გაზ. „საქართვ.“ ეღირება 12 მ.—50 კ.

ვისაც სურს ხელისმოწერის ფასის განაწილებით ისარგებლოს, ხელის მოწერისათანავე 5 მ. 75 კ. უნდა წარმოადგინოს, დანარჩენი კი 1 მარტს და 1 ივნისს, უკვე გამოცხადებულის საერთო წესის სიხედვით.

რედაქტორი: სანდრო შანშიაშვილი.

გამომცემელი: ამხანაგობა „საქართველო“.

მწუხარებით გულდათუთქულნი ალექსანდრე და გიორგი ნიკოლოზის ძენი ლორთქიფანიძენი აცნობებენ ნათესავთა და ნაცნობ-მეგობართა, რომ უდროოთ გარდაიცვალა მათი სავანარელი დედა

გარგალე ნიკოლოზის ასული

ლორთქიფანიძისა

პანაშვიდი 22 მარტს, საღამოს 7 საათზე, გამოსვენება ბინიდან (მიხეილის პროსპექტი № 168), მარტის 23, დილის 9 ნახ. საათ. დაკრძალვა და წირვა დიდუბის ეკლესიაში.

(2—578—1)

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის მთავარი კომიტეტი მოუწოდებს პარტიის ყველა წევრებს მტკიცედ შეჰკრან კავშირი პროვინციაში—როგორც ქალაქებში, ისე სოფლად.

პარტიის მთავარი კომიტეტი.

მაგულისგვილნო!

დღევანდელი მომენტი განსაკუთრებულს სარჯებს ითხოვს. შემოიტანეთ თქვენი წვლილი ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიისათვის. შემოწირულება მიიღება „საქართველოს“ რედაქციის კანტორაში.

მოგზოდება

ქართველო ხალხო, განურჩევლად წოდებისა და მდგომარეობისა ეხწრაფეთ დაიმუშავოთ ყოველივე ნაჭერი თავისუფალი ადგილისა, დაეხმარეთ ერთმანეთს, დახეთეხეთ საჩქაროთ უფხო პური, სიმინდი, ქერი, ფეტვი-კართოფილი და ბოსტნეული, რომ ერმა თავი დააღწიოს უსაშინელეს კარზე მომდგარ ხიშვილს. თუ ჩვენი მოსავალი არ მოგვივიდა, უბედურება ელოდ ერს. არ დაზოგოთ ფული და შრომა, რომ უზრუნველ ყოთ თქვენ თქვენი თავი და თქვენი ოჯახი. სხვისი იმედი ნულარ გაქვთ.

კვირას, 26 მარტს, დილის 10 საათზედ

დანიშნულია ხარფუხის საზოგადო კლუბის ღევრთა

ფლიური კრება

განსახილველი საგნები:

1) მამასახლისთა საბჭოს მოხსენება კლუბის საქმეების შესახებ, 1916 წ. ანგარიშის და სარეგვიზიო კომისიის მოხსენების განხილვა, მოხსენებები სხვა და სხვა საკითხების შესახებ, მამასახლისების, მათი კანდიდატების და სარეგვიზიო წევრთა არჩევნები.

არჩევნები კლუბის წევრთა და კანდიდატებისა. (1—626—1)

ხარფუხის საზოგადო კლუბი

(მიხეილის პროსპექტი, № 163, საზამთრო შენობა)

ოთხშაბათს, 22 მარტს,

ქართულ დრამატიულ მსახიობთა ამხანაგობის მიერ წარმოდგენილი იქნება

სტუმარი

2 მოქ. ედუარდ-ბრანდეისი, თარგ. ი. მაჭავარიანისა.

ტუმრები საზოგადო წესით. — დასაწყისი საღამოს 9 საათზე.

წარმოდგენაზე შესვლა უფასოა. (1—627—1)

მიწის საკითხი

მიწის საკითხის საბოლოოდ გადაწყვეტა დამფუძნებელი კრების საქმეა, მაგრამ პოლიტიკური პარტიები ვალდებულნი არიან ამთავითვე გარკვეული აგრარული პროგრამით აღჭურვილნი წარდგნენ ხალხის წინაშე. საქართველო მიწადმომქმედი ქვეყანაა, გლეხკაცობა ქართველი ერის უდიდეს ნაწილს წარმოადგენს. გლეხკაცობის დაკმაყოფილებაზეა დამოკიდებული რევოლიუციის მსვლელობა, შეიძლება მისი ბედიც კი.

რა სწადია გლეხობას? წოდებრივი გათანასწორება, სამოქალაქო უფლების მოპოება დიდს სიკეთეს წარმოადგენს ამ ჩაგრული წოდებისათვის. გლეხკაცი სრულ-უფლებიანი მოქალაქე ხდება, მას უბრუნდება ადამიანური ღირსება, რომელიც აყრილი ჰქონდა ძველი რეჟიმის დროს. მაგრამ ეს არ კმარა. სიტყვის, წერის, კრების და კავშირების თავისუფლებას, საყოველთაო და თანასწორ ხმის უფლებას სოფლის დემოკრატიისთვის აბსოლუტური მნიშვნელობა როდი აქვს: პოლიტიკურ რეფორმებს აუცილებლად ეკონომიური ხასიათის რეფორმებიც უნდა დაემატოს, უამისოდ გლეხობას ჩქარა გაუცივდება გული რევოლიუციის საქმისთვის. სოფელში ძველი ეკონომიური ურთიერთობა რადიკალურად უნდა შეიცვალოს და გლეხს მიწა უნდა მიეცეს: მაშინ ის სულით და გულით მიემხრობა ახალს პოლიტიკურ წესწყობილებას ს კონტრრევოლიუციას ნიადაგი გამოეცლება.

არსად არ იტანჯება გლეხი უმიწობის გამო ისე სასტიკად, როგორც ჩვენში. დასავლეთ საქართველოში ალაგ-ალაგ გლეხკაცი მხოლოდ სახელით არის მესაკუთრე, ნამდვილად ის ბოგანოა და ბეგრად ნაკლებ სახარბიელო მდგომარეობაში იმყოფება ვიდრე ქალაქის პროლეტარი. მამულის სიცოცხლეს ზედ ერთვის გადასახადების აუტანელი სიმძიმე, იაფ-ფასიანი კრედიტისა და სამუშაო იარაღების უქონლობა, უგზოობა და სხ.

მოსალოდნელია, რომ უფლებრივი წესწყობილების დამყარება კაპიტალიზმის თანდათან განვითარებას განვითარებას გამოიწვევს სოფელში, სოფელში შევა მაღალი ტეხნიკა და იაფფასიანი კრედიტი, პროვინცია ლიანდაგებითა და გზატკეცილებით დაისერება. გადასახადების ტვირთი უფრო სამართლიანად განაწილდება. მაგრამ ამ თანდათანობითი განვითარების ნაყოფს სოფლის დემოკრატია შედარებით გვიანი გრძნობს, დღეს კი გლეხკაცი უწინირეს ყოვლისა მიწას ითხოვს.

რომელი ფონდიდან შეიძლება ამ მოთხოვნილების დაკმაყოფილება? საქართველოში მიწა საკმაოდ მოიპოვება, საჭიროა მხოლოდ მისი სამართლიანად და საზრიანად განაწილება. სახაზინო, საუფლისწულო, საეკლესიო, სამონასტრო მამულები საკმაოდ დიდს ტერიტორიას შეიცავს. ძველი მთავრობა ამ მიწა-წყალს ჩვეულებრივ ქართველი ხალხის ინტერესების საწინააღმდეგოდ ხმარობდა. ის აწარმოებდა განსაკუთრებულ საახალშენო პოლიტიკას. თავისუფალ ადგილებზე უცხოელებს ასახლებდა, ქართველ ბოგანო გლეხს კი პირში ჩალაგამოვლებულს სტოვებდა. ახალს წესწყობილებაში ამ უკუღმართს პოლიტიკას ბოლო უნდა მოეღოს: საქართველოს ტერიტორიის სახაზინო, საეკლესიო და საუფლისწულო მამულები ქართველს გლეხს უნდა მიეცეს.

მაგრამ ეს კიდევ ცოტაა. საქართველოში მოიპოვება უზარმაზარი ლატიფუნდიები, რომლის დამუშავება მესაკუთრეებს დიდად უჭირთ კაპიტალისა და მუშა ხელის უქონლობის გამო. ჩვენი სამშობლოს ინტერესი მოითხოვს, რომ დაწესდეს ერთგვარი მაქსიმუმი მიწის საკუთრებისა, ეკონომიური პირობების მიხედვით. რაც ამ მაქსიმუმს აღემატება მემამულეს უნდა ჩამოერთვას, განაწილდეს და წვრილ მესაკუთრეს გადაეცეს დასამუშავებლად. ასეთი ზომა გააუმჯობესებს მიწადმომქმედი დემოკრატიის მდგომარეობას, შეასუსტებს მსხვილი და წვრილი მესაკუთრეების ქიშპობას, ქართულ სოფელს კი ნორმალურ კალაპოტში ჩააყენებს.

ორი პირიონი

ეკურთხა საქართველოს კათალიკოსად 575 წელს.

მტკიცე ხასიათის კაცი იყო, მტკიცე რწმენისა, სამშობლოს კეთილდღეობისთვის თავგადადებული.

მის კურთხევით მამადმთავრად საქართველოს საყდრის საპე ხელში ჩაუვარდა ისეთ დიდებულ კაცს, რომელიც რა გინდ დიდი ქარიშხალი ამოვარდნილიყო, თავის ხომალდს უვნებლად გამოატარებდა სცილლასა და ხარიბდას შუა, შემმუსვრელ კონცხებს არ დააწყვეტებდა მას. თუ არ ეს დიდნიჭიერი წინამძღოლი და ხელოვანი მეხომალდე, ვინ იცის, რა დაემართებოდა არა თუ საქართველოს საყდარს, არამედ ჩვენის სამშობლოს მომავალსაც!..

ქიშპობა ბერძენთა და სპარსთა შორის დაპყრობისათვის სომხეთისა დასრულდა 433 წელს სომხეთის მეფობის მოსპობითა და მის გაყოფით სპარსთა და ბერძენთა შორის.

ამის შემდეგ გაჩაღდა ბრძოლა თვით სომეხთ სარწმუნოების გამოც.

სომხები ერთმორწმუნენი იყვნენ ბერძნებისა და ქართველების. ბერძნებს სურდათ ასეთებად დარჩენილიყვნენ კვლავაც, სპარსელები კი მოწადინებულ იყვნენ როგორმე გამოეცალკევათ სომხები ბერძნებისაგან. 451 წელს ქალკიდონის კრება გაიმართა. თან საქრისტიანოში გამრავლდა სხვა და სხვა მწვალებლობა. ყაენი ფეროზ (457—484) წინადადებას აძლევდა სომხებს, ან ნესტორის მწვალებლობა მიიღეთ ან იაკობიტთაო, თუ არა და მწირობა არ აგშორდებათო. იძულებულ იყვნენ განდგომოდნენ ქართველ-ბერძნებს და იაკობიტთა სწავლაზე მიქცეულიყვნენ.

ამის შემდეგ მათ შეღავათით ეპყრობოდნენ სპარსთა დესპოტები, ხოლო ქართველებს, რომელნიც ბერძნებთან ერთად იყვნენ, სისასტიკეს არ აკლებდნენ. ერთხანს ქართველებს მეფის არჩევაც აუკრძალეს, მაგრამ ეს დასრულდა ქართველების გამარჯვებით: სპარსეთის ამბოხება შეიქმნა მიზეზად კეისარს დაეთანხმა მის მიერ დავალებული ყაენი ქართველებისთვის მიეცა ნება ამოერჩიათ თავისთვის მეფედ გურამ ბაგრატიონი (ჩვენით—590 წელს).

სწორედ ამ დროს მაკურთხევლობდა მეფურივე კაცი კირიონი, რომელიც, ჩვენის ფიქრით, უნდა ყოფილიყო უმთავრესი მოქმედი თვით გაუქმებულ მეფობის აღდგენის საქმეში.

სომხის კათალიკოსებს სურდათ კირიონის გადაბირება, მაგრამ იგი ურყევად იდგა და უპასუხებდა მათ: ჩვენ ვერ გავეყრებითო იმ მსოფლიო საყდარს, რომელიც სუფევსო საბერძნეთს, რომს, იერუსალიმს, ანტიოქიას, თქვენ უდალატეთო წმიდა სარწმუნოებას, რომელიც წინად საერთო გვქონდაო. ჩვენს საკათალიკოზოში 35 ეპიხკოპოსიაო და ყველამ აღვიარეთო ქალკიდონის კრების დადგენილებანი.

კირიონს, როგორც სჩანს, არ სურდა მიჰკედლებოდა აღმოსავლეთის დანავსებულობას, არამედ იგი ეტრფოდა ელლინ-რომაელთა ძველადგანვე წარჩინებულ კულტურას და მათთან იშერდა საქმეს. ერთ კითხვის გადასაწყვეტად მან პაპ გრიგოლ I-ლსაც მიჰმართა და მისგან მიიღო შესაფერი პასუხი 596 წელს (თამარაშ. ისტორია კათოლ., 26). თვისს სამწყსოს ისე უვლიდა, როგორც ერთგული დედა შვილებს. სომხების კათალიკოსებს სურდათ გაეტაცნათ ცურტავის საეპისკოპოსო, მაგრამ კირიონმა შემოიმტკიცა და შემოიმაგრა.

ქართველ-სომეხთა ბრძოლა დასრულდა მით, რომ სომხების კათალიკოს აბრამმა გასცა ასეთი არა-ქრისტიანებრივი ბრძანება: ამიერიდგან აღარა გქონდეთ ერთობა ქართველებთან, არც ლოცვაში, არც ჭამა-სმაში, არც მეგობრობაში, არც ყრმათა აღზრდაში, აღარც წახვიდეთ მოსალოცად მცხეთისა და მანგლისის ჯვარისა, აღარც შემოუშვათ ისინი ჩვენს ეკლესიებში, მათთან შექორწინებისაგან განეყენენით, ნება გეძლევათ მათთან ივაჭროთ, ვით ურიებთან“.

ამანაც ვერა დააკლო-რა საქართველოს. პირიქით, კირიონის ნათელ პიროვნებას აუარებელ მტრებთან ბრძოლამ უმეტესი სიყვარული და პატივი მოუპოვა აღმოსავლეთ-დასავლეთში. მან შეჰქმნა ის ერთობა, რომელზედაც თანდათან აღმოსცენდა საქართველოს ცნობილი ძლიერი სასულიერო და სახორციელო კულტურა, დამყარებული ისეთ დედაბოძზე, ვით გრიგოლ ხანძთელი, მიქელ მოდრეკილი, ეფთვიმე და გიორგი მთაწმინდელები, იოანე შავთელი, შოთა რუსთაველი, არსენი ბულიმაისიმიძე და სხ.

მეორე კირიონი ხომ ჩვენი სიყმის ამხანაგია, ჩვენი თანამავალი სამსახურსა და ცხოვრებაში.

მას უფრო ძნელი დრო შეხვდა, ვიდრე პირველ კირიონს.

პირველის ჟამს ეკლესია თავიანი იყო. 35 მაკურთხეველი ჰყვანდა, თავისუფალი იყო. ყველასაგან პატივცემული.

ყველა ამისაგან ახლა შერჩა მას მხოლოდ ორიოდე მაკურთხეველი და დანგრეულ-გაოხრებული საყდრები, მტირალი ქურმეხი, მწუხარე ნეკრესი, ჭერემი, ანანური, სამთავისი, წილკანი, ატენი, იკორთა, ურბნისი, რუისი, კუმურდო, ზარზმა, გელათი, ონი, ცაგერი, ცაიში, ბედია, სუხუმი, შემოქმედი, ტბეთი, ხახული, საფარა და მრ. სხვა წმ. ადგილები, საცა ოდესმე ქართულ სკოლებს სინათლე შეჰქონდათ სიბნელეში.

საჭირო შეიქმნა ზრუნვა დედა-ქალაქ მცხეთას დაჰბრუნებოდა ის, რაც მას ეკუთვნოდა საუკუნოობით და რაც შარავანდედით შეჰმოსავდა ქართველთა საყდარს, ნგრევა-ოხრებისაგან გადაარჩენდა ხელოვნების მხრივ მრავალ საკვირველ ძეგლს და დაღუპვისაგან იხსნიდა მრავალ უძვირფასეს სამწერლო ნაშთს—წიგნს. ეს ზრუნვა-გარჯა კირიონს ჩამოერთო არსებულ წეს-წყობილების მტრობად, ხოლო მტრობამ ხომ დანდობა აღარ იცის. ერთად მომუშავენი საეკლესიო მუზეუმში გაგვყარეს. ის გადაასახლეს, აუტანელი მწირობა აგემეს და კაცის კვლაც კი კინაღამ დასწამეს. ჩვენ კვლავ ერთად შევიყარენით, მაგრამ... „ისტორიჩესკიჲ ვესტნიკის“ ფურცლებზე.

ბ-ნ ა. მოშჩანსკიმ, რომელმაც პირად ჩემგან და ჩემ ნაწერებიდამ მრავალნაირად ისარგებლა, ხსენებულ ჟურნალში (№ 3, 1911, გვ. 1046—8) გამოაცხადა:

„სიონის მუზეუმი ბევრნაირად დავალებულია ეპისკ. კირიონისაგან, რომელსაც არა-სასიამო სახელი გაეთქვა ეკზარხოსის ნიკონის მოკვლის საქმით. იგი იყო დიდი მოყვარე და მცოდნე საეკლესიო სიძველეებისა, ბეჯითად აგროვებდა მათ ყველა ქართ. ეკლესიებიდამ და უგზავნიდა სიონის მუზეუმს. მცხეთის საკრებულოს მღვდელი მწყარედ შემოგვჩიოდა ამ ეპ. კირიონზედ მისთვის, რომ მან ამ ეკლესიიდამ გამოიტანაო ძველი გარდამოხსნა და წარგზავნაო ტფილისს. იქ, მართალაც, ჩვენ ვნახეთ ის გარდამოხსნა. მაგიერად ბ-ნი ჯანაშვილი კირიონს იგონებს დანანებით (ვსპომინაეტ ნე ბეზ სოჟალენია). ყველას, როგორც სჩანს, ვერ ესათნოები...“

ყველა ესეთი გადაკვრ-გადმოკვრა რომ იოტის ოდენადაც მართალი ყოფილიყო, არათუ „ნიკონის მოკვლის საქმით არა-სასიამოვნოდ ცნობილი ქმნილ კირიონს“, არამედ მის დანანებით მომგონებელ ჯანაშვილსაც სახჩობელა თუ ციმბირი არ ასცდებოდათ. მაგრამ რახან ტყუილს მუდამ მოკლე ფეხები აქვს, ამიტომ კირიონს ხანგრძლივ ტანჯვის შემდეგ მტანჯველებისაგანვე ეღირსა ჩინებული კათედრები, მაგრამ არა მის საყვარელ სამშობლოში, საცა მას შეეძლო აუარებელი სარგებლობის მოტანა ღვიძლ მოძმეთათვის, არამედ შიდა რუსეთში, საცა უიმისოდაც მომვლები მრავალი არიან.

კირიონს ჩვენ ყმაწვილობიდგან ვიცნობთ. მას არა თუ კაცის კვლა, არამედ არავისთვის ვნების მიყენება არ შეუძლიან. მის ბუნებაში ბოროტებას ადგილი არა აქვს, არამედ მხოლოდ სახიერებას. მისთანა კაცები ჩვენში ცოტაა. ეგეთები ესაჭიროება მრავალტანჯულ საქართველოს, ამ წილ-კერძს ღვთისმშობლისას. გადმომცეს, ვითომ ზოგი არ თანაუგრძნობსო ქართველთა საყდრის კანონიერ აღდგენის საქმეს. მე ეს არა მჯერა. ამ აღდგენასთან ერთად შეკავშირებულია შემოკრება ქართულ ეკლესიის აუარებელ სიმდიდრისა, რომელიც განბნეულია აქ ჩვენში, თუ შორეულ ათონს, პალესტინას, სინას, კვიპროსს. ეს სიმდიდრე კუთვნის ყველა ქართველს. მით შეიძლება გამოიზარდოს ჩვენი მოზარდი თაობა. სომეხთა ახალგაზრდობა განა შესცდა, რომ ეჩმიაძინის ტახტზე დასო თავისიანი... ეროვნული საყდრის დაცვა, ეროვნული ბუნების ქონა საქართველოს გარეთ ყველა ჩვენთაგანის საღმთო მოვალეობას უნდა შეადგენდეს, და დღეს თავისუფალ რუსეთში არც ერთი ვინ იქნება, რომ ამისთანა უფნებელს და უკანონიერესს სწრაფვას რადაც განდეგილობად ჩამოგვართმევდეს. დიაღ, ჩვენმა ისტორიამ მხოლოდ ორად-ორი კირიონი იცის, მაგრამ დღეს სათანადოა ყველა ქართველი კირიონობდეს თავის მშვენიერ ქვეყნის საკეთილდღეოდ.

მ. ჯანაშვილი.

ერის ტრიბუნი

ისტორია საუკეთესო ფარხმალია ნაირ-ნაირ გატაცებათა დასაცავად. ყოველს საუკუნეში ვხედავთ მრავალფეროვანს იდეებს, მისწრაფებებს, ხანმოკლე მოძღვართა რწმენას, მაგრამ ისიც შემჩნეული გვაქვს, რომ საუკუნეთა ჩირაღდნებად არ დაუტოვებია ჟამთა მსვლელობის სასტიკს მახვილს მათი უდღეური იდეები. ტრაგიზმი ნაირ-ნაირ იდეათა და დაუსაბუთებელ რწმენათა არსებობა კი არ არის, არამედ მათი მარცხი და დასამარება, უძეგლო საფლავის დატოვება.

სამარადისო იდეათა შორის უკვდავება წილად ჰხვედრია ერს, ეროვნულს იდეას, როგორც კოლექტიურ პიროვნების ცოცხალს აზრს. შეგიძლიანთ მოსპოთ შურდულით არა თუ პატარა, არამედ დიდი ერიც კი, მაგრამ მის დასამარება არ გულისხმობს ეროვნულ იდეის ჩაკვლას, როგორც პიროვნების მოვალეობა არ ჰგულისხმობს ადამიანის ზოგად არსებობის უსაფუძვლობას.

უდიდესი მიზანი ეროვნულ იდეისა ერის ჯან-საღობაა, ერის გაღონიერება, გაძლიერება, განსპეტაკება, როგორც ყოველ ინდივიდუმის დანიშნულებაა მოღონიერება, გაძლიერება, აღმაღლება. რამდენადაც ძლიერია ერი ამ მხრივ, როგორც კოლექტიური პიროვნება, იმდენად უფრო სანუკვარს რგოლსა სჭედავს მსოფლიო მექანიზმის ბორბლის დასატრიალებლად. მხედარი ბრძოლის ველზე, სასულიერო წოდება უკანასკნელს ჟამს, საზოგადოებრივი აზრი და პრესა როგორც მისი გამომხატველი იარაღი, აბსოლუტური ანუ კონსტიტუციური მონარქი, პასუხისმგებელი მინისტრები, პარლამენტები და სხვა, ყველანი ერთად ერის გარშემო ტრიალებენ, ყველას ერთად ამოქმედებდა უხილავად მბრძანებელი ერის ზოგადი ნებისყოფა, მისი უზენაესი ბრძანება. ანტაგონიზმი სოციალურს ნიადაგზე ყოველთვის უკანა პლანზე მდგარა, როდესაც საკითხი ერის არსებობას შეეხებია. მხოლოდ ამ საკითხს დაუვიწყებია მიწისთვის მონისთვის ჯაჭვი და ბატონისთვის ბატონობის მკაცრი მათრახი, მხოლოდ ამ უზენაეს ბრძნების წინაშე და საქვეყნო განცხადებას, სამშობლო განსაცდელშიაო“,—გამოუყვანია ყველა ველზე ფარხმალ ასხმული.

ოდესღაც ჩვენი ქვეყანა არ იყო მოკლებული ამ საზოგადო მსვლელობის ფერხულს, ვიდრე რუსეთთან საშვილად გაწვდენილს ხელზე მონობის ბორკილი არ გამოუჭედეს ყოფილმა სატრაპებმა. სრული ას თექვსმეტი წე-

ლია ამ შებორკილების ქვეშ ჰკვნესის სამშობლო ჩვენი, ეს თექვსმეტი წლის განმავლობაში ითმენს ვაებას, შეურაცხყოფას. მხოლოდ დღეს ჩამოჰკრა საბედისწერო ზარმა. დღეს გული და გრძნობა თავ-აწყვეტით იწევს საზეიმოდ, მაგრამ ზეიმი მისი მხოლოდ ტყვე ქმნილ ფრინველის აღტაცებაა, რომლის მოდუნებული ფრთები ფრენასაც კი გადასჩეოდა. გვსურს ხმა ადვიმაღლოთ, გვსურს ცა შეეძრათ, უფსკრულები გულის დუღაბით შევკრაო, გადავლახოთ, მაგრამ... მაგრამ ყველა ეს სურვილია... ულონო სურვილი, რომლის ძალლონის გამოლევას იმედნეულობა ასვამს ბეჭედს.

რა იქნება, რა გარდაგხვდება? ეკითხულობთ ცალმხრით. „ან ეხლა და ან არასოდეს!“ გეპასუხებს ერთი მგოსნის პირით სამშობლო ჩვენი“. „ეხლა ან არასოდეს!“ ვიმეორებთ ჩვენ, სუსტს მაჯას ზურგისკენ ვაწვდით ფარ-შუბის ჩამოსაღებად, მაგრამ ვაი რომ ეს ფარხმალი კარდონისაა, შვილდიც ვერ გვიწევს შვილდობასა: ყველა ეს დიდს ბატონს კრემლის კედლებზე დაუკიდნია როგორც სასახელო დავლა დაპყრობილი და პატივ აყრილი ერის ქვეყნით წამოზიდული.

დღეს ახალი ფარხმალი გვჭირია, ვინ უნდა შოგვცეს? სადაა სამეფოლო, გრძნეული გრდემლი, მარჯვე წერაქვი? ვინ უნდა იყოს თვით მეფეული ჩვენი ბედისა?—ვინ? ვინ და გადავზედოთ ისტორიას. ყოველთვის ასეთს შემთხვევაში ერი ტრიბუნს ეძებდა. ერის ტრიბუნი ხან მხედრის, ხან მონარქის სახით ევლინებოდა განსაცდელში ჩავარდნილს ქვეყანას. ეხლა ასეთს მონარქებისა და მხედრების ადგილს ერის კოლექტიურმა ნების ყოფამ პიროვნება გამოაქროლა, პიროვნება იურიდიულ უფლებებით აღჭურვილი, რომელსაც ავალებს ყვირილს, ბრძოლას! ამ ტრიბუნის საყვირმა უნდა დაგვაფიწყოს შინაური კინკლაობა, უთანხმოება, მანვე უნდა შეგვასმინოს სამშობლოს გულიდან აღმოხდარი კვნესა „ეხლა ან არასოდეს!“ მის ხელთაა ამ ტრაგიზმის შეგნების თილისმა. მასვე თეთრ მერნით მონავარდეს უნდა ვხედავდეთ აქ თუ იქ, თვითმპყრობელობს დანგრეულ რუსეთში, სადაც ახალგაზრდა რუსეთს ახალი ბედ-იღბალი იქედება. ჩვენმა ძალერმა ტრიბუნმა ათასი ყური უნდა გამოისახას, ათი ათასი თვალი, ასი ათასი საყვირით სჭიქდეს და ჰგვრინავდეს, რომ ერის მაჯის ცემა და მისი უზენაესი უფლება სიცოცხლისა მთელს მსოფლიოს სამჯავროს ამცნოს.

ვინ იქნება ეს ტრიბუნი? შესძლებენ თუ არა კომისარიატის როლში გამოსული ორი კონსული—კერა და აკაკი? ჩვენ ეს არ ვიცით, ვიცით მხოლოდ, რომ ჯერ-ჯერობით ორთავე ღრმად ჩასწვდომია ჩვენი ერის გულის ჭრილობას და რომ ბედმა და ისტორიამ მათ დააკისრა უდიდესი მოვალეობა—ერის ტრიბუნობა და მათ თავიანთ დროშაზე უნდა დააწერონ სამშობლო ქვეყნის დევიზი: „ეხლა, ან არასოდეს“! „თავისუფალ ერთა შორის აღდგომილ საქართველოსაც გაუმარჯოს!“

მაშ გაუმარჯოთ ორთავე რაინდთ, თუ კი ერის ტრიბუნობის ძალ-ღონე შესწევთ!

დ. კასრაძე.

რევოლიუციის დეპეშები

კანცლერის სიტყვა

გერმანეთის რაიხსტაგში კანცლერმა სიტყვა წარმოსთქვა და ის აზრი გააცხადა, რომ საჭიროა მოწვეულ იქმნას კონგრესი ამერიკასა და გერმანეთის შორის ზავის თუ ომის გამოსარკვევად. კანცლერი დაბეჯითებით ამბობს, რომ გერმანეთს ამერიკის წინააღმდეგ არავითარი აგრესიული განზრახვა არც ჰქონია და არც ექნებაო. გერმანელები იძულებულნი ვიყვნეთ სასტიკი წყალქვეშა ბრძოლა დაგვეწყო. ამერიკელები სისხლის ღვრას უფრო აღრმავებენ და ამ სისხლის ღვრის გამო ჩვენ ყოველივე პასუხის გება თავიდან მოგვ ხსნიაო. ჩინელებმა რომ დაადგინეს შესწყვიტონ დიპლომატიური კავშირი გერმანეთთან, დაადგინეს ჩვენი მოწინააღმდეგის იძულებით. გერმანეთის მტრებს ჰსურთ ჩინეთში ჩვენი ეაჭრობა-მრეწველობა მოსპონ და გერმანეთის შროშის ნაყოფი თვით მიითვისონ. ომის დასასრულს გერმანეთ დაიბრუნებს წარიმეულს ადგილებს, აღადგენს ყველაფერს მოწინააღმდეგეთა ხარჯით და ჩინეთს შორის დაამკვიდრებს კეთილ განწყობილებასო. კანცლერის აზრით, აღმოსავლეთის ფრონტზე რაიმე დიდი ოპერაციის დაწყება უაზრობა იქნება არევ-დარეულობის გამო. დასავლეთ ფრონტზე ჰინდენბურგმა გენიალურად შეასრულა დაკისრებული საქმე უკან დახევით. დანარჩენ ფრონტზე გერმანელები ძველებურად განაგრძობენ ბრძოლას. რაც შეეხება შინაურ პოლიტიკას, ომის დაწყებისას გადასწყდა შინაური პოლიტიკა გადადებულიყო, მაგრამ ომი გაგრძელდა და პოლიტიკურმა პარტიებმა აზრი გამოიცვალეს. დაბეჯითებით მოითხოვენ პოლონეთის საკითხის გადაჭრას. ეროვნულ-ლიბერალები და პროგრესისტები მოითხოვენ დაუყოვნებლივ არჩევნების უფლებას, მაგრამ უმეტესი ამრჩეველი ბრძოლის ველზე იმყოფება. ამ დროს პირობები ხელს არ გვიწყობს ამ რეფორმის მოსახდენად. საჭიროა ბრძოლა გამარჯვებით დავასრულოთ, რადგან ბევრი რამ ყოფნა-არყოფნას განიცდის. პოლიტიკური ბრძოლა უნდა გადავდოთ იმ დროამდე, ვიდრე ჩვენს მომავალს დარწმუნებულნი არ შეეხედავთ, ეხლა კი საჭიროა შეკავშირება.

ძირს ომი

14 მარტს, დიდი აქტი შესრულდა. რევოლიუციონერ პროლეტარიატის და ჯარის წარმომადგენლებმა ყველა სახელმწიფოს მშრომელ ხალხს ხელი გაუწოდეს და მოუწოდეს შესწყვეტონ საზიზღარი სისხლის ღვრა, კაცობრიობის შემარცხვენელი ხოცვა-ჟლეტა. 3 წელიწადია ისმის ზარბაზნების საშინელი გრიალი, ადამიანური გრძნობა ჩაკვდა და ძმათა ხოცვა გამეფდა. თუმც ამ საზიზღრობის წინააღმდეგ პროტესტის ხმა გაისმოდა ხოლმე, მაგრამ გაუმაძღარ მთავრობათა ძალმომრეობა ჩააჩუმებდა ხოლმე. ამ ბოლო დროს მთელს ქვეყნიერობაზე გაისმა ძლიერი ძახილი მშრომელ ხალხის და ჯარის კაცთა წარმომადგენლებისა: ძირს ომიო!

მებრძოლ სახელმწიფოთა შორის საქმე თან და თან მწვავდებოდა და უფრო მეტის სიძლიერით ემზადებოდნენ ერთმანეთის გასაჟლეტად. ასე ეგონათ, ზავი მაშინ ჩამოვარდება, როცა ერთი რომელიმე სახელმწიფო სისხლით დაიცლებოდა და მომაკვდავი დაეცემოდა, მაგრამ რუსეთის მშრომელ ხალხის და ჯარის წარმომადგენლებმა ჰპოვეს სულ სხვა გზა ზავის ჩამოსაგდებად. ისინი მოუწოდებენ მოწინააღმდეგე სახელმწიფოთა მშრომელ ხალხს აიძულოს თავიანთი მთავრობა და რუსეთთან ერთად დაიძახონ: ძირს ომიო!

ევროპის ხალხს მოუწოდებენ, წინააღმდეგ მათის მთავრობის სურვილისა, ჩამოაგდოს ზავი, მაგრამ ამ მოწოდებას ჯერჯერობით ყველა არ გამოეხმაურება, რადგან სისხლის მსმელი იმპერიალისტები და თავის განდიდების მოსურნენი ხალხს სხვა და სხვა შხამს აწყეტებდნენ და ხალხს სულ სხვას ეუბნეოდნენ. თვით რუსეთშიაც მრავალია ზავის ჩამოგდების წინააღმდეგი, რადგან გაიძახიან, მტერი კარს გვადგა, ჩაყლაპვას გვიქადის, მტერი არ დაგვინდობს და იერიშს მოიტანსო.

აქ გაუგებრობაა. როდესაც მოვუწოდებთ—„ძირს ომი და გაუმარჯოს ზავსო“. ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ვითომ იარაღი უნდა დავყაროთ. პირიქით ჩვენ ვამბობთ: დავიცავთ ჩვენს თავისუფლებას და შეებრძოლებით როგორც შინაურს, ისე გარეშე მტერს. ვიდრე გერმანეთის მეჭარას არ გაუვლია და ვიდრე გერმანეთის ხალხი თავის მთავრობას არ აიძულებს იარაღი დაჰყაროს, არც ჩვენ დავყრით იარაღს და ყოველ მოტანილ იერიშს მოვიგერიებთ. თუ კი დამონებულ რუსეთს შეეძლო გამკლავებოდა გერმანეთის ლაშქარს, თავისუფალს რუსეთს მით უმეტეს შეუძლიან, მაგრამ ჩვენ მომხრენი არა ვართ „სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე და გამარჯვებამდე“ განვაგრძელოთ რომანოვის მიერ დაწყებული საზიზღარი სისხლის მღვრელი ომი!

რომ იძახიან, „საბოლოო გამარჯვებაო“ იძახიან მართველი წრეები, რომელთაც არ სურთ ქვეყნის ბატონობა ერთი-ერთმანეთს დაუთმონ, თვით განცხრომით განისვენებენ და მშრომელ ხალხს კი სისხლს აღვრევინებენ. მშრომელ ხალხს ეს „საბოლოო გამარჯვება“ არა ჰსურს, რადგან ეს აუარებელ მსხვერპლს მოითხოვს.

მუშათა და ჯარისკაცთა წარმომადგენელნი, დასასრულ, მოუწოდებენ ყველა სახელმწიფოთა მშრომელ ხალხს და გლეხკაცობას სასტიკად გაილაშქრონ გაუმაძღარ მგლეჯავთა წინააღმდეგ და ზავი ჩამოაგდონ.

როდესაც ჩვენ ვილაშქრებთ დაპყრობის მოსურნეთა წინააღმდეგ, ეს იმას ჰნიშნავს, რომ მებრძოლმა სახელმწიფოებმა უარყონ სხვის ქვეყნის ბოლერთება (ანექსია) და კონტრიბუცია. ყველა ერს უფლება აქვს თავისი თავი და ბედი თვით გამოირკვიოს. მკვიდრი ზავის ჩამოგდება შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როცა ყველას მიენიჭება უფლება თვითგამორკვევისა. ეს იმას ჰნიშნავს, რომ უარს ვყოფთ დაპყრათ კონსტანტინეპოლი, ვალიცია, სომხეთი (საქართველოზე არაფერია ნათქვამი) და მივანიჭოთ თავისუფლება და დამოუკიდებლობა პოლონეთს, ფინეთს და უკრაინას.

მაგრამ მარტო ეს განცხადება არ კმარა. საჭიროა ყველა მებრძოლ სახელმწიფოთა წარმომადგენლებმა შეიმუშაონ მკვიდრი ზავის პირობები. დაე ეს პირობები შეიმუშავოს მშრომელ ხალხის წარმომადგენელმა და არა გაცვეთილმა დიპლომატებმა.

რუსეთის ეკლესიის გარშემო

პეტროგრადი, 21 მარტი. სინოდის ობერ-პროკურორი ლვოვი ინახულა მოსკოვის სამღვდელოების დეპუტაციამ და მიტროპოლიტ მაკარის გადაყენება სთხოვა. ამასთან ისიც ითხოვა, ნება მოგვეცით ახალი მიტროპოლიტი ჩვენ თვითონ ამოვირჩიოთო. ლვოვი დაჰპირდა, თქვენს თხოვნას სინოდს გადავსცემო.

ობერ-პროკურორს განზრახვა აქვს აღადგინოს 1906 წ. გაუქმებული რუსეთის მომავალ სასულიერო კრების წინასწარი მუშაობა და გააუქმოს ამავე მიზნით დანიშნული საბჭო.

სინოდის მიმდინარე სესია, 21 მარტს დამთავრდება. ახალი სესია, სინოდის ახალ შემადგენლობით ნაადგომივს დაიწყებს მუშაობას.

სამოქალაქო საქმეთა საკითხების გასარჩევად განათლების სამინისტროში დაარსებულია ოთხი კომისია: უმაღლეს, საშუალო, დაბალ და სკოლის გარეშე განათლების რეფორმებისათვის.

ჯარისკაცების გაგზავნა სოფლად საქმეებისათვის

ოდესა. ჯარისკაცთა და აფიცერთა საბჭოს დადგენილებით, გენერალ-გუბერნატორმა ბრძანება გასცა, რათა ხერსონის, ეკატერინოსლავლის, თავრიდის და პოდოლის გუბერნიებში მინდვრად სამუშაოდ გაიგზავნენ სერბიის ჯარისკაცები, და ის დაჭრილნი, რომელნიც ცხოლად სუსტად არიან, მაგრამ მუშაობა კი შეუძლიანთ.

გუბერნატორის განთავისუფლება

პეტროგრადი. სათათბიროს გამომძიებელ კომისიის განკარგულებით თავდებობით გაანთავისუფლეს გუბერნატორი კრეიტონი და მისი მეუღლე. ესენი 17 მარტს მიიყვანეს თავრიდის სასახლეში.

მარიამ პავლეს ასულის საქმე

პიატიგორსკი. სამოქალაქო აღმასრულებელ კომიტეტის კომისია დღეს პეტროგრადში მიდის, რათა კერენსკის მოახსენოს მარიამ პავლეს ასულის წერილების პოვნის შესახებ.

მალაროთა მუშების ჩივილი

ნოვოჩერკასკი. აქ ჩამოვიდნენ კრინიჩევსკის მაღაროების მუშების დელეგატები და აღმასრულებელ კომიტეტს მოახსენეს, რომ მაღაროების პატრონები რამდენიმე თვეა ჯამაგირს არ გვაძლევენო. ეს ვალი 400.000 მანეთისაა. კომიტეტი ქალაქის თავს ესესხა 100.000 მანეთს და მუშებს მისცა. განზრახულია მაღაროები საჯარო ვაჭრობით გაჰყიდონ და ვალი დაჰფარონ.

დროებითი მთავრობა მთავარბანაკში

მოგილევი. 18 მარტს დროებითი მთავრობის საბჭო მთავარბანაკში მოვიდა. მინისტრთა მატარებელს მარსელიეზის დაკვრით მიეგებნენ. პირველად ა. თ. კერენსკი გამოვიდა ვაგონიდან და მთავარბანაკს მთავრობის სახელით მიესალმა, გენერალი ალექსეევი გადაჰკოცნა და სთხოვა: ჯარს გადაეცით თავისუფალი ხალხის სალამი, იმედი გვაქვს სახელოვანი მეომრები ქედს მოახრევინებენ გარეშე მტერს, რომელიც ეროვნებათა თავისუფლებას და ძმობას ემუქრება. კერენსკის მერე ილაპარაკეს მინისტრებმა მილიუკოვმა, შინგარევმა და ნეკრასოვმა. მათ მოუწოდეს გაერთიანებისა და გამარჯვების ხელის შეწყობისაკენ. ხალხი აღტაცებით შეეგება მინისტრებს.

მერინგის გარდაცვალება

სტოკჰოლმი. ბარბურგიდან იტყობინ ბიან: გარდაიცვალა გამოჩენილი ბაქტერიოლოგი მერინგი, რომელმაც ყელჭირვების საწინააღმდეგო შრატი მოიგონა. განსვენებული 65 წლისა იყო.

8 საათის სამუშაო დღე

ოდესა. მუშათა დეპუტატების საბჭო მეექარხნეთა საზოგადოებას რვა საათის სამუშაო დღის შესახებ შეუთანხმდა. ასეთივე შეთანხმება მოხდება სამხრეთ რუსეთის მწარმოებელთა მეორე საზოგადოებასთანაც.

რესპუბლიკის მოთხოვნა

ვიატკა. ვიატკის საგუბერნიო კრებამ ფარულის კენჭის ყრით დაადგინა რუსეთისათვის დემოკრატიული რესპუბლიკა მოითხოვოს.

რესპუბლიკანელი აფიცრები

პეტროგრადი. იმ აფიცრებმა, რომლებიც რევოლიუციის დასაწყისში რესპუბლიკანელ ჯარის მეთაურები იყვნენ, დაარსეს სახალხო ჯარის რესპუბლიკანელ აფიცერთა კავშირი. კავშირის მიზანია თავისუფლების დაცვა და დემოკრატიულ რესპუბლიკის დამყარება. საშუალება—ლაშქრის დემოკრატიული ორგანიზაცია და რესპუბლიკანურ აზრების პროპაგანდაა. მოქმედების ფარგალი პეტროგრადია, ხოლო პროვინციებში ფილიალური განყოფილებები უნდა იყოს. კავშირს წარმომადგენელი ჰყავს შეთანხმების კომისიაში, რომელიც მთავრობასა, საალდათთა და მუშათა საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტის შუა ჰმოქმედებს. სხვა ამისთანა ორგანიზაციებს შეუძლიანთ კავშირში შესვლით შეუერთდნენ მას, სხვა ამგვარ ორგანიზაციებს თუ კავშირში შესვლა უნდათ, უნდა გამოგზავნონ სია, სადაც აღნიშნული იქნება წევრების გვარი, სახელი და მამის სახელი, ჯარის ის ნაწილი, სადაც ესენი მსახურებენ და მისამართი. სია ორგანიზაციების სახელით უნდა იყოს გაგზავნილი (პეტროგრადი, თავრიდის სასახლე). თუ ვისმეს კერძოდ უნდა შესვლა ამ კავშირში, უნდა ჰქონდეს მოწმობა საალდათთა ან რომელიმე საზოგადოებრივ ორგანიზაციისაგან. თან უნდა წარმოადგინონ თავიანთი მოკლე ბიოგრაფია.

მინისტრების დაბრუნება

პეტროგრადი. დაბრუნდნენ ბანაკში წასული მინისტრები: კერენსკი, ნეკრასოვი, შინგარიოვი და მილიუკოვი.

ეროვნული საკითხი რუსეთში

უკრაინელები.

ციურიხი. უკრაინული გაზეთები რუსეთის რევოლიუციის შემდეგ უკრაინელთა საკითხს ახალნაირად აყენებენ და იმედი აქვთ, რომ ახალი მთავრობა მათს შესახებ თავის აზრს მალე გამოსთქვამს. უკრაინელთა ბიურო ციურიხში დასძენს, რომ მდგომარეობა შეიძლება დიამეტრიულად მოწინააღმდეგე გაუხდეს აწინდელ მდგომარეობასაო.

კიევი. უკრაინელთა მანიფესტაცია იყო. მონაწილეობა მიიღო 100,000 კაცმა. მუსიკა განუწყვეტლივ უკრავდა, მრავალი ბაირაღები ფრიალებდა. ბაირაღებს ზედ ეწერა „Вільна Украина“ (თავისუფალი უკრაინა). ვლადიმირის ტაძარში უკრაინის სამხედრო ოლქის თაოსნობით მწერალ შევჩენკოს მოსახსენებლად გადახდილ იქმნა წირვა. სოფიის მოედანზე პოეტს პარაკლისი გადაუხადეს, შემდეგ გაიმართა ჯარების აღლუმი და სრულიად უკრაინელთა მიტინგი.

პოლონეთი.

პარიზი. გაზეთები სიხარულით სჯიან იმ მოწოდების შესახებ, რომელიც მთავრობამ პოლონელთადმი გამოჰსცა. რუსეთის დემოკრატიამ ევროპის იმედი გაამართლაო, სწერენ გაზეთები, მანვე უნდა იქონიოს გავლენა ომზე და ევროპის ბედზეო.

კიევი. შეერთებულ საზოგადოებრივ ორგანიზაციების საბჭოს აღმასრულებელმა კომიტეტმა პოლონელების ასეთივე კომიტეტი ინახულა და პოლონელებს მიესალმა მთავრობის მიერ პოლონელთადმი გამოცემულ მოწოდების გამო. პოლონელთა მხრივ ილაპარაკა ბარტოშევიჩმა: „მოველით თქვენთან, რათა პოლონელთა აღმასრულებელ კომიტეტის სახელით მოგესალმოთ თქვენ, როგორც იმ მთავრობის წარმომადგენელთ, რომელმაც პოლონეთის თავისუფლება აღიარა. როცა თავისუფალი დემოკრატიული რუსეთი თვითმპყრობელობის დაცემის შემდეგ ახალ ცხოვრების შენებას შეუდგა, ჩვენ მოვედით, ძმური ხელი გამოგიწოდეთ და თქვენთან ერთად შევუდგეთ ახალ ცხოვრების მოწყობას. ჩვენ მუდამ იმედი გვქონდა, რომ რუსეთის დემოკრატია ჩვენც ძმურად გამოგვიწოდებდა ხელს და ეს იმედი აგვისრულდა“. შემდეგ ილაპარაკა კასაკოვსკიმ. ბოლოს პოლონელთა კომიტეტმა ადმინისტრატიულად დასჯილთა სასარგებლოდ 6,000 მან. გადასცა.

ებრაელები.

ოდესა. დრამატიულ თეატრში სიონისტების მიტინგი იყო. დაესწრო 2000 კაცი. ორატორები ამბობდნენ, რომ მომავალ დამფუძნებელ კრების პროგრამაში უეჭველად უნდა შევიტანოთ საკითხი, რომ ებრაელებს პალესტინა დაუბრუნდეთო. რეზოლიუცია მიულოცავს ახალ მთავრობას გამარჯვებას და დასძენს, რომ ებრაელები ვერ მოისვენებენ, ვიდრე ყველა სახელმწიფოებში ებრაელებს არ მიეცემათ სამოქალაქო, საპოლიტიკო და საეროვნო თავისუფლებანი და ვიდრე პალესტინაში აღდგენილი არ იქნება თავისუფალი სახელმწიფო ებრაელთაო.

ომის დეპეშები

მთავარ ბანაკის ცნობა.

პეტროგრადი. 21 მარტი. დასავლეთის ასპარეზი. სროლა და მზვერავთა მოქმედებაა. ბრეუნანის ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთით, სოფ. კონიუხში ზარბაზნების სროლით ცეცხლი გაუჩინეთ და სასროლი მასალაც საწყობში ავაფეთქეთ.

რუმინიის ასპარეზი. მდ. უსის სამხრეთით მოპირდაპირემ იერიშით მოსვლა სცადა, მაგრამ მოვიგერიეთ.

კავკასიის ასპარეზი. ფენჯვინის მიმართულებით, სოფ. განგაჯის მიდამოებში, ბანის სამხრეთით 15 ვერსზე, ჩვენმა ჯარმა აიღო აიატაგი, რაიტახტი და სერვუდი. ოსმალები კასრიშირინისაკენ იხევენ.

შავ ზღვაზე ჩვენმა ნაღმოსანმა, ანატოლიის სანაპიროებთან ორი დატვირთული ბარჟა გაანადგურა და ზარბაზნებით ორი სანგარი დავანგრიეთ კერასუნდის მიდამოებში.

საფრანგეთი

პარიზი. საღამოს ოფიც. ცნობა. სომასა და უაზზე ძლიერი სროლაა თოფებისა. აილეტის სამხრეთით მტრის მზვერავები გავფანტეთ და ტყვეები წამოვიყვანეთ. აქ რამდენიმე სანგარი და გამაგრებული ადგილი ავიღეთ აილეტიდან ლაკის გზის მხარეს. ნეიფილსიურ-მარეილის აღმოსავლეთით მტერი მედგრად გვიტევდა, მაგრამ დიდათ დაზარალებული უკუ ვაგდეთ ვოილონსა და ლაფლოს გზებამდე. ხელთ ვიგდეთ 106 ჯარის კაცი, 2 აფიცერი და 4 ტყვიისმფრქვეველი. შამპანში მედგარი სროლაა ზარბაზნებისა.

მახლობელ აღმოსავლეთში მფრინავებმა მოქმედება გააჩაღეს. მტერი მედგრად უშენს ზარბაზნებს ვარდართან მდებარე ჩვენს სანგრებს და მონასტირს 50 ყუმბარა ესროლა. მდ. ცრნის მიდამოში ზარბაზნების სროლით აფეთქება მოვახდინეთ.

დროებითი მთავრობის მანიფესტი

სისხლის სამართლის ძალით პასუხისგებაში მიცემულთათვის.

დროებითმა მთავრობამ გამოაქვეყნა მანიფესტი, სისხლის სამართლის ძალით დასჯილთა და პასუხისგებაში მიცემულთათვის. ეს მანიფესტი შეეხება შემდეგ სისხლის სამართალში მიცემულებს და ამ სამართლის ძალით დასჯილებს: 1) დადგენილების ძალით, დღიდან ამ მანიფესტის გამოქვეყნებისა, ვისაც ყოველივე უფლება ჰქონდა აყრილი და სახრჩობელა მისჯილი, და აგრეთვე იმათ, რომელნიც მიცემულნი არიან სისხლის სამართალში და კანონის ძალით ასეთივე სასჯელი მოელისთ—სიკვდილით დასჯა შეეცვალოს 15 წლის კატორგით. 2) განთავისუფლებულ იქმნან სისხლის სამართლიდან და სასჯელისაგან ყველანი, რომელთაც ამ დადგენილების გამოქვეყნებამდე, კანონის ძალით მოელოდათ ზოგიერთა უფლების აყრა, ციხე ან სატუსაღო, გამასწორებელ პატიმართა განყოფილება, და აგრეთვე ყველა იმ პირთ, რომელთაც მისჯილი აქვსთ, ანუ მისაჯებათ სასჯელი, უფრო უმძიმეს ბოროტების ჩადენისათვის. 3) მეორე მუხლში მოხსენებული დადგენილება ვრცელდება აგრეთვე იმ ჯარის კაცებზე, რომელნიც გამოცხადდნენ ამ მანიფესტის გამოქვეყნებამდე და აგრეთვე იმ ჯარის კაცებზე, რომელნიც გამოცხადებიან ამ წლის პირველ მაისამდე. და აგრეთვე იმათზე, რომელთაც ამ დადგენილების გამოქვეყნებამდე ჩაუდენიათ ისეთი ბოროტმოქმედება, რომელიც აღნიშნულია მეორე ნაწილის 1451 მუხლის სასჯელთა კრებულში. დადგენილების თანახმად, ყველას, ვისაც ბოროტმოქმედებისათვის, მოელის ყოველივე ღირსების აყრა, კატორღა ან და გამასწორებელ რაზმში ან და დამნაშავეთ უკვე სასჯელი სისრულეში მოჰყავთ, დასჯა შემცირებულ იქმნას ნახევრად; კატორღელებს კი, რომელთაც მისჯილი აქვსთ უვადო კატორღა, სასჯელი შეუმცირდესთ 12 წლით. ეს დადგენილება ვრცელდება აგრეთვე იმათზე, რომელთაც შეასრულეს კატორღა და ადგილობრივ დაასახლეს და იძულებულნი არიან დროებით, იმ შუაში, ციხეებში. იმ პირთ, რომელთაც გამასწორებელი რაზმი, მე-47 ის-სასჯელთა კრებულის ძალით, შეეცვალათ სატუსაღოთი, აგრეთვე ვინც ჩაიდინა პირადი შეურაცხყოფა, თვითნებობა ან და ხელით შეურაცხყოფა მიაყენა. სასჯელის განახევრების დროს უნდა იხელმძღვანელონ იმ დღიდან, როდესაც ესა თუ ის დამნაშავე იქმნა დატუსაღებული.

ის პირნი, რომელთა საქმე სწარმოებს სამართალში ან და გამოძიებაშია და ამავე დროს 3 თებერვლის 1916 წლის დადგენილებას შეესაბამება, რომელნიც გამოაცხადებენ სურვილს ბრძოლის ველზე გასვლით ემსახურონ სამშობლოს, დაუყოვნებლივ განთავისუფლებულ იქნენ პირობით, და გაგზავნილ იქმნენ სამხედრო მთავრობათა განკარგულებაში და თუ სამხედრო მმართველობამ შეამჩნია იმათი კეთილსინდისიერი სამსახური და პატიოსნება, განთავისუფლდნენ იმ სასჯელისაგან, რომელიც მათ სისხლის სამართლის კანონების ძალით მისჯილი ჰქონდათ და იქმნებოდნენ დასჯილნი და ამავე დროს, ასეთ პირებს უბრუნდებათ ყოველივე აყრილი ღირსება და ეძლევათ მოქალაქობრივი უფლებები, ასეთი პირები, მაინც ვალდებულნი არიან გადაუხადონ მოპირდაპირეს ზარალი და სხვა რამ გადასახადი, თუ ეს სამართლის ძალით აქვს მისჯილი, მცირე წლოვანთათვის, რომელთაც მისჯილი ჰქონდათ 4 წლით კატორღა. შეეცვალოთ ადგილობრივ დასახლებით და შედავათით, რომელიც აღნიშნულია ამ დადგენილების 8-ე მუხლში. სასამართლოს ძალით ციმბირში გადასახლებულთ, რომელნიც ავად არიან და სრულიად არ ძალუძთ მუშაობა, დასახლებისაგან განთავისუფლებულ იქმნენ, დაუბრუნდეს ყოველივე მოქალაქობრივი უფლებანი და მიეცესთ ნება ყველგან ცხოვრებისა. ამ დადგენილების განხორციელება ეკუთვნის ადგილობრივ სასამართლოებს, თუ დადგენილება არაა ჯერ გამოტანილი ან და თუ დადგენილება კანონიერ ძალაში არაა შესული, შინაგან საქმეთა სამინისტროს, გუბერნიების და ოლქების მმართველობას იმათ შესახებ, რომელნიც იმყოფებიან კატორღაში ან და გადასახლებულნი არიან ციმბირში; დანარჩენ შემთხვევებში კი ბრალმდებელს.

უკანასკნელი ცნობები

ბერლინიდან იტყობინებიან: გერმანეთის სოც.-დემ. პარტიამ დეპეშა გაუგზავნა დანიის მინისტრს: „გთხოვთ შეატყობინოთ ჩხეიძეს შემდეგი: კოპენჰაგენში მყოფთ რუსეთის სოციალისტებმა ზავის ჩამოსაგდებად წინადადებით მოგვმართეს, სადაც ამბობდენ, რომ ყოველგვარს ჩარევას რუსეთის რევოლუციაში წინააღმდეგობას გაუწევთო. ჩვენ ამის შესახებ თანახმანი ვართ და რაიხსტაგშიაც აღვნიშნეთ, სხვა პარტიებიც და საიმპერიო მთავრობაც მოიხრენი არიან რუსეთის შინაურს ცხოვრებაში არ ჩაერიონ. გერმანეთის სოც.-დემოკრატია ულოცავს რუსეთის პროლეტარიატს და დიდად მოხარენია, რომ რუსეთის ხალხის პოლიტიკურმა გამარჯვებამ აღადგინოს საერთაშორისო მშვიდობიანობა და ჩამოაგდოს ზავი, რის გამოც გერმანეთის სოციალ-დემოკრატია ომის დაწყებიდანვე იბრძვის.

—

საბჭოდრო უწყების წარმომადგენლები ამუშავებენ პროექტს ჯარის კაცების ჯამაგირის მომატების შესახებ; ფრონტზე მომქმედი ჯარი მონაწილეობას მიიღებს დამფუძნებელ კრების არჩევნებში.

—

კიევში პრინც პეტრე ოლდენბურგელის განქორწილებულმა ცოლმა ოლგა ალექსანდრეს ასულმა ჯვარი დაიწერა გუსართა ახტირის როტმისტრ კულიკოვსკიზე. კულიკოვსკი მღვდლის შვილია. ნიკოლოზ II დიდხანს ეწინააღმდეგებოდა თავის დის სურვილს და ურჩევდა თავის განზრახვაზე ხელი აეღო. ჯვრის წერას დაესწრო დედა მარიამ თეოდორეს ასული. ახტირის პოლკის აფიცრებმა კულიკოვსკი დაითხოვა, რადგან ის რომანოვის გვარეულობას დაუმოყვრდა.

—

პეტროგრადში პარიზიდან ჩამოვიდა სოციალისტების ჯგუფი რუსის ამხანაგებთან მოსალაპარაკებლად ომის შესახებ. პარიზის პრესას იმედი აქვს, რომ საფრანგეთის სოციალისტები შესძლებენ რუსის მეგობრები დაარწმუნონ, რომ ომი ბოლომდე გაგრძელდეს.

—

სტოკჰოლმიდან გაუმგზავრა გერმანელი სოციალ-დემოკრატების ჯგუ-

ფი რუსის ემიგრანტებთან მოსალაპარაკებლად. გერმანელმა სოციალ-დემოკრატებმა რუს-მეგობრებს ზავის პირობები წარუდგინეს: გერმანეთი ელზას-ლორენს იტოვებს, ბელგიას ხელახალი დამოუკიდებლობა ეძლევა, მხოლოდ საკუთარი ჯარი არ უნდა იყოლიოს; ხდება დამოუკიდებელი ხომხეთი ოსმალეთის პროტექტორატის ქვეშ; ხრუტეების ნეიტრალიზაცია ხდება იმ პირობით, რომ ისინი ოსმალეთის პროტექტორატის ქვეშ დარჩებიან.

დეპეშები

(„საქართ.“ საკ. კორესპ.)

ჰელსინფორსი (ფინლიანდია). დღეს ჰელსინფორსში ესტონელთა კონფერენციამ დაადგინა მოიწვიოს ესტონელთა დამფუძნებელი კრება. თხოულობენ ესტონელთა ავტონომიას ფედერატიულს რუსეთში. კონფერენციამ დამავალა გამოგიგზავნოთ სალამი და გთხოვოთ შეერთებულის ძალით მოითხოვოთ ავტონომია რუსეთის ფედერაციაში.

ჩიქოვანი.

—

ფოთი. მრავალ ხალხის თანადასწრებით შესდგა კომიტეტი ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიისა. დაადგინეს მოაწყონ მიტინგი მარტის 26.

ანდრია ქავთარაძე.

მისასალმებელი დეპეშა

კავკასიის დროებითის მთავრობის წევრს კიტა აბაშიძეს.

ნახევარ მილიონ ქართველობისაგან ბორჩალოს მაზრაში სულ რაღაც ოცი ათასი კაცი-ღა გადარჩა. გულმხურვალედ ეგებებიან კავკასიის დროებითის წევრად დანიშვნას თქვენსას და დარწმუნებულნი არიან, რომ შემდეგში მაინც არ დარჩებიან ესენი თავის ქვეყნის გერგებად, ბოლო მოეღება მათს დევნას, ადმინისტრაციის თვითნებობას. გაუმარჯოს თავისუფალ რუსეთს და მომავალს ავტონომიურს საქართველოს, ხოლო თქვენ და თქვენს ამხანაგებს ღმერთმა მოგცესთ ძალა და მხნეობა გაუძღვეთ თქვენს დიადს საქმეს.

ბორჩალოს ქართ. საქვ. საზ—ბის თავმჯდომარე **კონსტ. სვიმონიშვილი.**

ახალი ამბავი

✦ ახალი გაზეთი. სოც.-დემოკრატთა პარტიის ერთს ჯგუფს გადაწყვეტილი აქვს გამოსცეს ყოველ-დღიური გაზეთი, რომლის ლოზუნგი იქნება საქართველოს ტერიტორიალური ავტონომია. ეს ჯგუფი ამასთანავე მოითხოვს, რომ როგორც საკითხი საქართველოს ავტონომიის შესახებ, აგრეთვე სხვა დიდმნიშვნელოვანი საკითხები გადაწყვეტილ იქმნას არა ცალმხრივ, არამედ საქართველოში არსებულ პოლიტიკურ პარტიათა შეთანხმებით. ჯგუფი წინააღმდეგია იმისა, რომ თბილისი გამოყოფილ იქმნას ცალკე ნეიტრალურ კანტონად, როგორც ამას ჰქადაგებენ თურმე ნოე ჟორდანია და მისი მომხრეები.

✦ კომისარები ქალაქის საბჭოში. 20 მარტს თბილისის ქალაქის საბჭოს კრებაზე მივიდნენ ახალ მთავრობის კომისარები ბ-ნნი ხარლამოვი, კიტა აბაშიძე, ჯაფარიძე და პაპაჯანოვი. თავმჯდომარე ა. ხატისოვი ქალაქის თვითმართველობის სახელით შესაფერისი სიტყვით მიესალმა სტუმრებს. ხმოსანმა შ. მესხიშვილმა პოლიტიკური სიტყვა წარმოსთქვა, რომელშიაც ჩინებულად დაასურათ-ხატა რუსეთის ეხლანდელი პოლიტიკური ხანა და საქართველოს პოლიტიკურ-ეროვნული საჭიროებანი. კომისარს ხარლამოვს განსაკუთრებით მოეწონა შ. მესხიშვილის სიტყვა და თავისი სულიერი მდგომარეობა საკმაოდ გამოხატა საბჭოსადმი მიმართულ სიტყვაში.

✦ უანდარმთა პოლკოვნიკის დატუსაღება. ერევანში აღმასრულებელ კომიტეტს დაუტუსაღებია ერევნის საგუბერნიო ჟანდარმთა სამართველოს გამგე პოლკოვნიკი ვასილიევი. ვასილიევს რევოლიუციის დაწყების შემდეგ ბევრი საბუთის ქაღალდების მოსპობა მოუსვწრია, რომლებიც მის „მოღვაწეობას“ სავსებით გააშუქებდნენ.

✦ ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭომ მსჯელობა იქონია ამხანაგების დროებით სახლში გაშვების შესახებ და დაადგინა: ზაფხულობით უპირატესობა მიეცეთ სოფელ ჯარისკაცებს, რადგან მაშინ ათასგვარი მუშაობაა სოფლად და ისინი გაუშვან სახლში. რაც შეეხება ქალაქელ ჯარისკაცებს, იმათ თითონვე განაცხადეს, რომ ყაბულსა ვართ ზამთრობით გაგვიშვათ სახლშიო. ამასთანავე საბჭომ დაადგინა: 1) მილიციონერთა დასახმარებლად ჯარისკაცთაგან გაყვანილი იყვნენ ხოლმე ისეთები, რომელნიც ომში დაჭრილნი და დაშავებულნი არიან და ამის გამო საძნელო საქმეების გაკეთება მათ არ შეუძლიანთ; 2) არჩეულ იქმნას განსაკუთრებული მიუერო ჯაშუშების სადევნელად; 3) არჩეულ იქმნას 6 კაცისაგან შემდგარი (ჯარისკაცთა და მუშებისაგან) სარედაქციო კომისია ჯარისკაცთა გაზეთის გასაძღოლად.

✦ ქალაქის საბჭომ 20 მარტს, გამგეობის მოხსენების თანახმად, თბილისის საპატიო მოქალაქედ აირჩია სახელმწიფო სათათბიროს წევრი, პეტროგრადის მუშათა დეპუტატების საბჭოს თავმჯდომარე, კარლო ჩხეიძე, რომელსაც უაღრესი ღვაწლი მიუძღვის რუსეთის რევოლიუციის წინაშე.

✦ მილიციის მე-7 უბნის კომისარმა ძმათა აბრამოვების საწყობში (იორენის ქუჩაზე) აღმოაჩინა დამალული 121 ყუთი ასანთი. მილიციის მეოთხე უბნის კომისარმა მიშო მიხეილაშვილთან აღმოაჩინა და მალული 5000 კვერცხი.

✦ აბუისლამში (ლაზისტანში) თავშესაფარის დასაარსებლად ქართულმა საქველმოქმედო საზოგადოებამ გადასდვა 3.000. მან.

✦ ქართული საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარი გამგეობა შეეკითხა დეპუტატ ჩვეიძეს, გაიგეთ, რა მდგომარეობაშია დასჯილ ქართველ მაჰმადიანთა საქმეო. იგივე მთავარი გამგეობა შეეკითხა საზოგადოების სოხუმის განყოფილებას, საჩქაროდ შეატყობინოს მას, რა მდგომარეობაშია 10.000 ლაზის საქმე, რომელთა გადასახლება გადასწყვიტა ძველმა მთავრობამაო.

✦ საზიზღარი მკვლელობა. 15 მარტს უკვალოდ დაიკარგა 50 წლის კაცი ეფრემ როკიტლიშვილი, რომელიც ფეხზე ვაჭრობდა ფართლეულით. როგორც მილიციამ გამოარკვია, როკიტიშვილი თავის ბინაზე შეუტყუებია ნასტუდენტარს ივანე ოლაჯანოვს, რომელიც სცხოვრობს ახალშენში, ზუბიევის სახლში. ოლაჯანოვს და იმის ცოლის ძმას, 20 წლის ყმაწვილს სარქის ზუბიევს მოუკლავთ რაკეტლიშვილი, ნაკუწ-ნაკუწად დაუჭრიათ, კალათაში ჩაუწყვიათ და ახალ სასაკლაოსთან დაუგდიათ გზატკეცილზე. თავი ჭაში ჩაუგდიათ. ზუბიევი შეიპყრეს, ოლაჯანოვი დაიმალა, შეიპყრეს ოლაჯანოვის ცოლიც არუსიაკი, რომლის ბინაზეც ნაძარცვი საქონელი აღმოჩნდა. ზუბიევი ბოროტმოქმედებაში გამოტყდა. ოლაჯანოვის ცოლმაც განაცხადა, როკეტლიშვილი ჩემმა ძმამ და ქმარმა მოჰკლეს და დამეუქრნენ, შენც მოგკლავთ, თუ გაგვეცი; იგი მოჰკლეს ნაშუადღევის 3 საათზე და დაკუწვას და კალათში ჩადებას საღამოს შვიდ საათამდე მოუნდნენო.

✦ მასწავლებელთა შორის. თბილისის გუბერნიის სახალხო მასწავლებელთა კავშირის გამგეობა აუწყებს ფილიალ განყოფილებებს, რომ 7 აპრილს თბილისში, „ახალ კლუბი“-ს დარბაზში, დანიშნულია განყოფილებათა დელეგატების კრება. თითოეულმა განყოფილებამ ამ კრებაზე დასასწრებლად უნდა აირჩიოს 26 მარტს 10 დელეგატი. კრებაზე შემდეგი საგნებია განსახილველი: 1) სწავლა-აღზრდის საქმე დღევანდელ მომენტის მიხედვით, 2) კავშირის აღმასრულებელ კომიტეტის წევრთა არჩევა, 3) კავშირის წესდების პროექტის განხილვა, 4) საკითხი შესახებ განყოფილებათა კომიტეტების მოწყობისა, 5) საკითხი სამოსწავლო ადმინისტრაციის გადაყენების შესახებ და სხ.

✦ სახალხო დღესასწაული. კვირას, 19 მარტს, აუარებელი ხალხი მიაწყდა სამხვედრო ტაძრის გალავანს. ხალხით გაიქედა გალავანი, გოლოვინის პროსპექტი და ახლო მახლო ქუჩები. მწირველი იყო არქიეპისკოპოსი პლატონი, რომელმაც წირვის შემდეგ სიტყვა წარმოსთქვა. დღესასწაულს დაესწრნენ დროებითი მთავრობის კომისარები ხარლამოვი, აჯემოვი და პაპაჯანოვი; აგრეთვე კავკასიის ხეიდრობის სარდალი გენერალი იუდენიჩი. გალავანში ჩამწკრივებული ჯარები დაათვალიერა და მიესალმა გენერ. იუდენიჩი. შემდეგ ჯარები დაიძრა გასასვლელად. ხალხი უცებ შუაზე გაიპო და ჯარებს გასავლელი გზა დაუთმო. შემდეგ ხალხი მიაწყდა სასახლეს, რომლის აივნიდან ჯერ ილაპარაკა კომისარმა ხარლამოვმა და შემდეგ აჯემოვმა. ბ-ნ ხარლამოვს ხმა წაუვიდა ბევრი ლაპარაკის გამო და მისი ლაპარაკი არ ისმოდა. ილაპარაკა აგრეთვე ერთმა მხედარმა, რომელიც ხანგრძლივი ტაშით დააჯილდოვა ხალხმა. შემდეგ ხალხი წყნარად დაიშალა. წეს-რიგი იოტის ოდენადაც არ დარღვეულა.

სიღნაღი.

სიღნაღის კომისარებად არჩეულნი არიან: ნ. ამირხანოვი, კონ. ტყავაძე და იოსებ კრაწაშვილი. ტიტო ყარალოვი, როგორც მაზრის უფროსი, დათხოვნილ იქმნა.

სოფ. პატარძეული (თბ. მ).

გაქურდეს სოფიო ლეონიძის სახლი და წაიღეს 2 ათას მანეთზე მეტი ღირებული ნივთები და ავეჯეულობა. ნაწილი დაკარგულ ნივთებისა და ქურდი აღმოჩენილია.

სოფ. მეჯვარისხევი.

ძველის მთავრობის მძოვრის დასამარებას და აღდგომას კაკობრიობისას ხალხი აღფრთოვანებით შეხვდა. მიუხედავათ იმისა, რომ სტრაჟნიკებმა დაჰყარეს თავიანთ ფარ-ხმალი, ყველგან საუცხოო მშვიდობა-სიწყნარე სუფევს. ნაურადნიკალი კაზლოვი თურმე პროპაგანდას ეწევა ახალ მთავრობის წინააღმდეგ, როგორც განაცხადეს 13 მარტს კრებაზე.

— 13 მარტს მოხდა მეჯვრისხევის შემნახველ-გამსესხებელ ამხანაგობის ბინაზედ კრება იმ პირთა, რომელნიც იყვნენ მოწვეულნი იმავე ამხანაგობის გამგეობის თაოსნობით, სადაც შესდგა დროებითი კომისია, რომელშიაც შედიან ოთხნი: ვ. ბათიაშვილი, ი. მთიულიშვილი, კ. სარაული და ბ. მიღრიჯანაშვილი. ამათ უნდა მოაწყონ ს. მეჯვრისხევში მიტინტი.

— 13 მარტს კრებაზედ ერთხმად დაადგინეს: მოვითხოვოთ საქართველოს ტერიტორიალური დემოკრატული ავტონომიაო.

საქართველოს საკათალიკოსო

1817—1917

1817 წელს დაინიშნა პირველი რუსი ექსარხოსი *) თეოფილაქტე რუსანოვი), ხოლო ასის წლის შემდეგ 1917 წელს განყენებულ იქმნა უკანასკნელი რუსი ექსარხოსი პლატონი.

მისალოცი დეპეშები:

ოზურგეთი. ოზურგეთ., გურიანთისა და ბახვის ოლქების სამღვდელ. ოზურგეთში მომხდარ საზოგადო კრებაზე დიდის აღტაცებით მოისმინა მოხსენება მღვდ. ჩხაიძისა სამშობლო ეკლესიის კანონიურ უფლებათა აღდგენის შესახებ, მიესალმება ამ სანეტარო აკტს სამშობლო ეკლესიის განთავისუფლებისას, და ამ ამბით აღფრთოვანებული ახლავე მხნედ შეუდგა ცხოვრებაში გაატაროს განთავისუფლებულ ეკლესიის პრინციპები და ფიცსა სდებს გაორკეცებულის მხნეობით ემსახუროს ეკლესიას. ღმერთმა მოგანიჭოსთ ძალა კეთილად დააბოლოვოთ ეკლესიის განახლების საქმე.

კრების თავმჯდომარე

მღვდელი ანდღულაძე.

ამიერ კავკასიის აღმასრულებელ კომიტეტთა წარმომადგენელების ყრილობა

18 მარტს თბილისში გაიხსნა აღმასრულებელ კომიტეტების წარმომადგენელთა ყრილობა. ნამეფისნაცვლარის ნასასახლარში მრავალთა მოეყარა თავი პროვინციელ მოღვაწეებს, რევოლიუციის ძალებს რომ მეთაურობენ. ბრწყინვალე დარბაზი, ძველ წარჩინებულთ რომ ეყარა და მხოლოდ თავს, დღეს პირველად შესცქერის დემოკრატიის წარმომადგენლებს, თავისუფლად რომ დადიან იმ ოთახებში, რომელთა კედლები, ვინ იცის, რამდენი ბოროტების მოწამენი ყოფილან!..

ხხდომის გახსნა.

2 საათისათვის ყველანი დიდ თეთრ დარბაზში არიან შეკრებილნი. პრეზიდიუმის მაგიდაზედ ადგილები დაუკავებიათ ამიერ კავკასიის ახალ მთავრობის წევრებს: ხარლამოვს, კიტა აბაშიძეს, ჯაფაროვს, პაპაჯანოვს. მათ გვერდით თბილისის კომისარიატი: ნოე ჟორდანია, პოპოვი და ხატისოვი. კრების თხოვნით მათთან ერთად ადგილს იკავებს ალი მარდან ბეგ ტოფჩიბაშევი. ამ რიგათ ყრილობას ოთხი თავმჯდომარეობს.

ხატისოვის სიტყვა.

პირველათ კრებას თბილისის კომიტეტის დავალებით ა. ი. ხატისოვი მიესალმება. იგი მოუთხრობს იმას, თუ როგორ შესდგა თბილისის კომიტეტი. ორატორი აღნიშნავს, რომ რევოლიუციაში სამმა ფაქტორმა მიიღო მონაწილეობა: პროლეტარიატმა, ჯარმა და პროგრესიულმა ბურჟუაზიამ და ამის და მიხედვით თბილისის კომიტეტში სამი უმთავრესი ძალაა წარმოდგენილი: მუშათა [illegible]ბჭოსაგან 10 წარმომადგენელი და ათ-ათი სალდათთა საბჭოსაგან და ქალაქის სამმართველოსაგან. თბილისში ყველაფერი წესიერად სწარმოებდა და თბილისის კომიტეტი დროებით მთავრობის ჩამოსვლამდე უმაღლესი მმართველობა იყო ხალხისა.

დღევანდელი ყრილობა, მისის სიტყვით, მოწვეულია აზრთა გაზიარებისათვის და ამიერ-კავკასიის საერთო მდგომარეობის გამოსარკვევად. ყრილობას ოთხი საკითხი აქვს გამოსარკვევი. 1) დღევანდელი მომენტის ტაქტიკა, 2) მოწყობა ამიერ-კავკასიის კომიტეტისა, 3) სასურსათო საკითხი, 4) ადგილობრივ და საგუბერნიო კომიტეტების მოწყობა.

აღძრულ იქმნა კიდევ საკითხი: კომიტეტთა ფინანსიური მდგომარეობისა, რომელიც აგრეთვე მიღებულ იქმნა.

პაპაჯანოვის სიტყვა

ხარლამოვს და ჯაფაროვს ხმა სრულებით დაეკარგათ და მათი დავალებით კრებას ესალმება დეპუტატი პაპაჯანოვი. მისი აზრით დაუყოვნებლივ უნდა შეუდგნენ მხარის მოწყობას, რადგან დრო არ იცდის და ხალხი ითხოვს, რომ ახალი რეფორმები სწრაფათ ცხოვრებაში იქმნეს გატარებულნი. ახალმა მთავრობამ და სათათბირომ იციან, თუ რა დიდი ტანჯვა და წვალება გადაიტანა კავკასიამ ძველი წყობილების გამო და ამიტომ მათი მოთხოვნილებანი დაკმაყოფილებულ უნდა იქმნენ. ორატორს სწამს მისი ძალა და სახელმწიფოებრივი უნარი. მაგრამ საფრთხე კიდევ წინ არის. უნდა დამარცხებულ იქმნან ყველა ბნელი ძალები, ჩვენი საკუთარი ძალები არ დაიქსაქსოს. ჩვენ ძალიან რბილნი და გულკეთილნი ვართ, რაიცა სავსებით არ არის გამოსადეგი დღევანდელ მდგომარეობაში; უნდა ვიყოთ მკაცრნი, მაგრამ მასთან ერთად კულტურულნიც.

ხატისოვის მოხსენება.

თბილისის კომისარი მოუთხრობს კრებას, თუ რა ფუნქციები უნდა მიენიჭოს თბილისის აღმასრულებელ კომიტეტს, რომელმაც დღემდე თავის ნებით მთელი თბილისის გუბერნიის გამგებლობა იგდო ხელში. მომხსენებელის აზრით თბილისის კომიტეტი უნდა გახდეს საინფორმაციო ცენტრად, საიდანაც ყველა კომიტეტები აღიმურვებიან ყოველივე ცნობებით. ამ ფუნქციას იგი დღემდე ასრულებდა და ფიქრობს, რომ ასრულებს მარად. გარდა ამისა იგი შეაერთებს ყველა კომიტეტებს. მის გარშემო შემოკრებიან ისინი და თბილისის მოწოდებით აქ შეიკრიბებიან და მუდმივი ურთიერთობა დამყარდება მათ შორის. თბილისი იღებს მთელი მხარის კომიტეტის ფუნქციებს, მართველობასთან ურთიერთობაშიაც.

ხატისოვი აუცილებლად სცნობს დაარსდეს ამიერ-კავკასიის აღმასრულებელი ორგანო, რომელსაც კავშირი ექნება დროებით მთავრობასთან და მთელი ამიერ კავკასიის სახეს გამოაჩენს. ორატორის აზრით, ჯერჯერობით ასეთი ორგანოს ფუნქციები უნდა გადაეცეს თბილისის აღმასრულებელ კომიტეტს.

ყარსის წარმომადგენელი **დანილოვი** საჭიროდ სთვლის ჯერ გამორკვეულ იქმნას თვით დროებით მთავრობის რწმუნებათა ფარგალი, რადგან, წინაღმდეგ შემთხვევაში, შეუძლებელია რაიმე ორგანოს დაარსების შესახებ ლაპარაკი.

პაპაჯანოვის განმარტება

მთავრობის სახელით დელეგაციის წევრი პაპაჯანოვი აცხადებს, რომ მათი უფლება ფრიად ფართო ხასიათისა არის და არავითარი განსაზღვრული რწმუნება მათ არ მიუღიათ. ისინი მოქმედებენ დროებით მთავრობის სახელით, მათი უფლება მის ნაწილს წარმოადგენენ.

ევგ. გეგეჭკორია და სხვათა აზრით ყრილობამ გადასწყვიტა, ჯერ მოისმინოს ადგილობრივ მოღვაწეთა მოხსენებანი ადგილობრივი მდგომარეობის გამოსარკვევად, ხოლო ხატისოვის მოხსენების შესახებ კამათი გაიმართოს სერგო ჯაფარიძისა და შახატუნის მოხსენებების შესახებ, რომლებმაც კრებას უნდა წარმოუდგინონ ადგილობრივი და საგუბერნიო კომიტეტების მოწყობის პროექტი!

მდგომარეობა პროვინციაში

მთელი რიგი მომხსენებლებისა მოუთხრობს ყრილობას, თუ როგორ მიდიოდა რევოლიუციის საქმე პროვინციებში, როგორ ეწყობოდა კომიტეტები და რა ნაირად გადადიოდა მართველობა ხალხის ხელში. ირკვევა, რომ თითქმის ყველგან რევოლიუციას სრულიად მშვიდად ჩაუვლია. თუმცა ზოგიერთ ადგილს ძველი ადმინისტრაციის მოხელენი დღესაც თავის ძალაში არიან და ხალხის მიერ კვლავ ყოფილან ამორჩეულნი. ზოგიერთ ადგილებში ვერ გამოერკვიათ, თუ რა წესით უნდა ხდებოდეს არჩევნები ადგილობრივ კომიტეტებში, რის გამო მრავალ გაუგებრობას ჰქონია ადგილი. ყოველივე ეს აუცილებელ საჭიროებას სახავს დაწვრილებით იქმნას შემუშავებული წესი ასეთ კომიტეტების მოწყობისა.

ს. დ. ჯაფარიძის მოხსენება.

ადგილობრივისა და საგუბერნიო კომიტეტების მოწყობის შესახებ განსაკუთრებულ მოხსენებას კითხულობს ბ-ნი ს. ჯაფარიძე, რომლის აზრით ადგილობრივ უნდა შესდგეს სასოფლო კომიტეტები, რომლებმაც უნდა განაგონ სოფლის საქმეები. რამოდენიმე სოფლის წარმომადგენელთაგან შესდგება სარაიონო კომიტეტები, რომელნიც დაახლოებით უდრიან არსებულ საბოქაულოს. ამ სარაიონო კომიტეტების წარმომადგენლები შეადგენენ სამაზრო კომიტეტებს, რომელთაგან შესდგება საგუბერნიო კომიტეტი. ეს კომიტეტები თავის რაიონებში დამოუკიდებლად მოქმედებენ და ერთიმეორეს ექვემდებარებიან ქვევიდან ზევით. საგუბერნიო კომიტეტების წარმომადგენელთაგან შესდგება მთელი მხარის უმაღლესი კომიტეტი. რიცხვს წარმომადგენლებისას მომხსენებელი არ აღნიშნავს.

(შემდეგი იქნება)

დაუგრუნდით გგირ ამირანს

მთელი ქვეყნიერობა ულოცავს დიდ რუსეთს დიდ ბედნიერებას—თავისუფლებას და კერძოდ ყოველ მოქალაქე რუსს რუსეთის ე. ი. მისი სამშობლოს განთავისუფლებას იმ სამარცვინო ბორკილებისაგან, რომლებიც საუკუნოების განმავლობაში მას სულს უხუთავდნენ.

ხაზს ვუსვამთ:—ულოცავენ სამშობლო **რუსეთის** მკვდრეთით აღდგენას, გამარჯვებას და არა რომელისამე პარტიის გამარჯვებას.

ამიერიდგან რუსეთთან კავშირს სამარცხვინოდ აღარ ჩასთვლიან ევროპის დაწინაურებული, დემოკრატიული ერები—ამიერიდგან მას ლაღად შეუძლიან ინავარდოს თავისუფლების, მშვენიერების სივრცეში და დასტკბეს და გაიხაროს.

თავისუფალი მოქალაქე რუსი—თავისუფალ სამშობლო რუსეთში, აი ის დიდებული აქტი, რომლის მოწმე ჩვენ ვიყავით ამ სამის კვირის წინეთ. ამ დიდებულმა აქტმა სიხარულით აუძგერა გული ყოველ რუსს—იყო ის სოციალ-დემოკრატი, ნაციონალისტი, ოქტომბრისტი, კონსტიტუციონალისტი, თუ სხვა. ამ დიდებულ თავისუფლების სხივი უკვე იგემა ბედნიერმა ფინეთმა და გაიხარა ყოველმა ფინმა განურჩევლად პარტიისა თუ მიმართულებისა.

ყოველ კულტურულ ერში არის პარტიობა, აზრთა და მიმართულებათა სხვა და სხვაობა, მაგრამ აქ პარტიის ყოველ წევრს თავდავიყებამდე უყვარს თვისი სამშობლო. როდესაც რუსის ხალხმა მთელი თვისის სიმწვავით გაიცადა სამშობლო რუსეთის საშინელი საფრთხე და უბსკრულის პირას დგომა, როგორც ერთი ადამიანი, განურჩევლად მიმართულებისა და წოდებისა, წამოიჭრა ზეზე და საშინელის თავგანწირვით ეკვეთა სამშობლოს მოღალატეებს და მტრებს და კიდეც დაამარცხა და აღგავა იგინი პირისაგან დედამიწისა.

ყველგან ასე იყო, არის და იქნება. მხოლოდ ერთ საუბედურო გამონაკლისს შეადგენს განაწამები და ჯვარზე ცმული საქართველო. მისის სახელის აღდგენა არ სურთ, სიტყვით და საქმით ხელს უშლიან და ეღობებიან მის წმიდა მისწრაფებას და სურვილებს. მაგრამ ვიკითხოთ, ვის არა სურს, ვინ ეღობება წინ მის ბედნიერებას? ვინა და, მისივე შვილები, მისივე ღვიძლი უმადური შვილები, ცნობილ პარტიის მიმდევარნი უარყოფენ მას.

მათი მოვლენა და საქციელი ჩვენს სამშობლოს წინაშე არა ბუნებრივი, არა ნორმალურია; ეს რაღაც მახინჯი მოვლენაა, რომლის ერთი წარმოდგენაც კი შიშის ზარსა სცემს ყოველ შეგნებულ ქართველ ადამიანს.

დემოკრატიის, პროლეტარიატის ინტერესების დაცვა,—ღმერთო ჩემო, ვინ არის ამის წინააღმდეგი, ვინ არის, რომ სულით და გულით არ თანაუგრძნობდეს მათ?! ნუ თუ ვინმეს ჰგონია, რომ თავისუფალი, ფრთებ გაშლილი საქართველო პირველ მერცხლად არ გადაფრინდება ამ სანატრელ და საოცნებო სამეფოში, რომელსაც სოციალიზმი ჰქვიან?!

მაშ ნუღარ გვიწამლავთ დღევანდელ სასიხარულო მომენტს. გემუდარებით, ჩვენო ცოტმოყვარენო ძმანო, დაუბრუნდით თქვენს გმირ ამირანს, რომელიც, ქაჯეთ ამოს, ისევ თავს ბორკილებისაგან და წამოიჭრება ზეზე სხვის ბედნიერება-კეთილდღეობასთან ერთად თვის ბედნიერების და კეთილდღეობის ასაშენებლად.

ქართველი ქალი.

თბილისის ქართველ მასწავლებელთა კრება

კვირას, 19 მარტს, საღამოს 7 საათზედ სათავად-აზნაურო გიმნაზიის შენობაში შესდგა თბილისის ქართველ მასწავლებელთა კრება, რომელსაც უნდა ეგაასნა დღევანდელ მომენტის გამო. კრების თავმჯდომარედ არჩეულ იქმნა ბ. დ. კარიჭაშვილი, მოლარედ ბ. პარკაძე. თავმჯდომარემ აღნიშნა დღევანდელი მომენტის უდიდესი მნიშვნელობა, მეტადრე ქართველებისათვის, გააცნო კრებას მიზანი კრების მოწვევისა და რიგი იმ საკითხებისა, რომელნიც უნდა გარდაეწყვიტა კრებას.

უპირველეს ყოვლისა კრებამ ერთხმად დაადგინა მასალოცი დეპეშის გაგზავნა რუსეთის რევოლიუციონურ მთავრობისთვის. შემდეგი კითხვა იყო ქართველ მასწავლეალთა კავშირის დაარსება. ამ საკითხმა ცხარე კამათი გამოიწვია. დიდი უმცირესობა წინააღმდეგი იყო კერძოდ ქართველ მასწავლებელთა კავშირის დაარსების, რაკი შიშობდნენ, რომ ასეთი გამოყოფა ვითომ ცუდ შთაბეჭდილებას მოახდენდა რუსის მასაზე. უმრავლესობა იმ აზრს ადგა, რომ აქ საშიში არაფერია, თვით მთავრობა მოუწოდებს ყველას შეერთდნენ, შექმნან მეტიდრო კავშირ-ორგანიზაციები, რათა ამის საშუალებით ახალ მთავრობას ზურგი გაუმაგრონ და მკვიდრ ნიადაგზედ დააყენონ ის წესწყობილება, რომელსაც უკვე ჩაეყარა სასირკვილი. მთელ რიგ ორატორთა ლაპარაკის შემდეგ ნათლად გამოირკვა აუცილებლობა ქართველ მასწავლებელთა კავშირისა, რომელსაც შეეძლება ზრუნვა ქართული სკოლის აღორძინებისათვისაც და საერთო, სახელმწიფო მიზნებისთვისაც მხარის დაპერა, მთავრობის ზურგის გამაგრება.

ამ საკითხის დაბოლოვების შემდეგ აღიძრა საკითხი, თუ რა ურთიერთობა უნდა ჰქონდეს მომავალ ქართველ მასწავლებელთა კავშირს საერთო მასწავლებელთა კავშირთან. აქაც ორი აზრი გამოთქვა: უმცირესობა ამტკიცებდა--ჩვენი კავშირი შევიდეს იმ კავშირში როგორც სექცია, უმრავლესობა კი იმ აზრისა იყო, რომ ჩვენი კავშირი დამოუკიდებელი იყოს და იმ კავშირში კი თავისი დელეგატები ჰყავდეს. ამ საკითხმაც ცხარე კამათი გამოიწვია, რის შემდეგაც კრებამ ხმის უმრავლესობით შემდეგი დადგენილობა გამოიტანა: ქართველ მასწავლებელთა კრება საჭიროდა სცნობს დაარსდეს დაუყონებლივ ქართველ მასწავლებელთა კავშირი, რომელმაც იქონიოს ურთიერრობა წარმომადგენლების სახით საერთო საპედაგოგიო კავშირთან. კრება შეეხო აგრეთვე საკითხს, თუ რა პოლიტიკურ პლატფორმას უნდა აღიარებდეს ქართვ. მასწ. კრება. ამ საკითხსაც ვრცლად შეეხნენ ორატორნი, რომელთა ერთი რიგი საჭიროდ სთვლიდა რომელსამე აოლიტიკურ პლატფორმის მიღებას, მეორე რიგი კი წინააღმდეგი იყო ამისა და ამტკიცებდა —ჩვენი კავშირი წმინდა პროფესიონალურია და, როგორც ასეთი, პოლიტიკას დაშორებული უნდა იყოს, თვითოეული წევრი კი, რასაკვირველია, თავისუფალია მიემხროს ამა თუ იმ პოლიტიკურ პარტიას და იქ იმუშაოსო. კრებამ ხმის უმეტესობით გადასწყვიტა კავშირს წმინდა პროფესიონალური ხასიათი მიეცეს.

რაკი გადასწყდა კავშირის დაარსების აუცილებლობა, თავისთავად აღიძრა საკითხი წესდების შედგენის შესახებ. კრებამ აირჩია კომისია 7 კაცისაგან წესდების შესადგენად. კომისიაში მოჰყვნენ: ლ. ბოცვაძე, ვ. ბურჯანაძე, თ. ჩიჯავაძისა, შ. გაბაშვილი, პ. მირიანაშვილი, ივ. რატიშვილი და ლ. ჩიმაკაძე. ამ კომისიასვე დაეკვალა შეიმუშაოს საკითხი სრულიად ქართველ მასწავლებელთა დამფუძნებელ კრების მოწვევის შესახებ.

დასასრულ, კრებამ ერთხმად დაადგინა მისალოცი დეპეშა გაეგზავნოს ეპისკოპოს ლეონიდეს, რათა გამოეცხადოს მას უდიდესი სიხარული იმ დიად აქტის შესახებ, რომელსაც ადგილი ჰქონდა 12 მარტს მცხეთაში და რომლითაც განგრძობილ იქმნა საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალური ცხოვრება.

დამსწრე.

---

*) გუშინდელს გაზეთში ნათქვამი გვქონდა: „განაშორეს სიცოცხლეს“. უნდა იყოს: დანიშნეს.

სოც.-ფედერალისტების მიტინგი

19 მარტს ფიქრის გორაზე სოციალ-ფედერალისტებმა გამართეს მიტინგი. მიტინგს მრავალი ხალხი დაესწრო; ხელმძღვანელობდა გ. ლასხიშვილი. ილაპარაკეს გ. ლასხიშვილმა, თ. ლლონტმა. კ. აბაშიძემ, გ. ლაღიძემ და სხვ. მიტინგზე გამოიტანეს შემდეგი რეზოლიუცია, რომელიც უნდა გაეგზავნოს დროებით მთავრობას: სოც.-ფედერალისტებისაგან მოწვეულ მრავალ რიცხოვანი მიტინგი გულითად სალამს უძღვნის დროებით მთავრობას, რუსეთის დემოკრატიას და რევოლიუციონურ ჯარს, რომელთაც დაამხეს ტახტი თვითმპყრობელობისა და ააფრიალეს დროშა თავისუფლების და თანასწორობისა. ქართველი ხალხი მხნეთ ამოუდგა გვერდში განახლებულ რუსეთს და თავგანწირულათ იბრძოლებს რუსეთის სრულ გამარჯვებისა და სრულ ფედერატიულ რესპუბლიკის დასამყარებლათ. მიტინგი დარწმუნებულია, რომ რევოლიუციის გასაღრმავებლად და გასაძლიერებლათ, რევოლიუციონური მთავრობა თავის მოღვაწეობის საფუძვლათ ერთა თავისუფლებას დაუდებს და მიანიჭებს რუსეთში მცხოვრებ ყველა ერს სრულ პოლიტიკურ დამოუკიდებლობას შინაურ საქმეებში. ქართველი ერი შეჰხარის ამ დიდებულ მომენტს და საქართველოს ტერიტორიალურ ავტონომიის განხორციელება მიაჩნია თავის ეროვნულ ცხოვრების აუცილებელ პირობად. ეს ააყვავებს ქართულ კულტურას და ქართულ დემოკრატიას მისცემს საშუალებას სოციალურ ცხოვრების საწარმოებლათ მიტინგი ძმურ სალამს მიუძღვნის რუსეთის ყველა ერს, რომელთა ალდგენა მოაახლოვა ძლევა-მოსილმა რევოლიუციამ, უსურვებს ყველა მეზობელ კავკასიის ერებს თავის პოლიტიკურ მისწრაფებათა შესრულებას და დარწმუნებულია, რომ ჩვენი და მათი მომავალი მხოლოდ ერთობასა და შეთანხმებით მოქმედებაშია. გაუმარჯოს განთავისუფლებულ რევოლიუციონურ რუსეთს და ავტონომიურ საქართველოს! გაუმარჯოს ფედერატიულ დემოკრატიულ საქართველოს, გაუმარჯოს კაცობრიობის უმაღლეს იდეალს სოციალიზმს და ყველა ქვეყნის მშრომელ ხალხს.

სხვათა შორის გაუგზავნეს მისასალმებელი დეპეშები: ფინლიანდიის სეიმს, უკრაინას, პოლონეთის ეროვნულ სოციალისტთა ფრაქციას, გიორგი ზდანოვიჩს, კერენსკის, სათათბიროს სოციალ-დემოკრატთა ფრაქციას და შრომის ჯგუფს.

წერილი დონის როს ტოვიდან

რევოლიუციამ შეარყია დონის როსტოვის მცხოვრებთა სიმშვიდე. უნივერსიტეტში წამს მეცადინეობა შეწყდა. მთელი სტუდენტობა სიხარულის ალმა მოიცვა. ინტენსიური მუშაობა გაჩაღდა და სტუდენტთა ცხოვრებამ მეტად რთული შინაარსიანობის სახე მიიღო. აღფრთოვანების ზღვაში სცურავდა მთელი ქალაქი. ქუჩებში შეუწყვეტლივ ისმოდა მარსელიოზა. დილიდან საღამომდე მუშების და ჯარისკაცების ზღვა ღელავდა ყველა ქუჩებში. მათში სტუდენტები მიდგარ აგიტაციას ეწეოდენ და მოუწოდებდენ ხალხს დაიცვათ სიმშვიდე. მუშებსა და სტუდენტებ შორის შეთანხმებული მუშაობა გაჩაღდა.

მუშებიც და ჯარისკაცებიც დიდის ყურადღებით უსმენენ მათ და ყოველი მათი სიტყვის, წინადადებას ღირსეულად ასრულებენ.

* * *

საერთო სიხარულს აღფრთოვანებით შეხვდა აქაური ქართველი სტუდენტობა, რომელსაც წამს საგანგებო წარუდგა თვალთა წინაშე სურათი თვისი სამშობლოს მდგომარეობის და დღეგანდელი საჭიროების.

ვარშავის უნივერსიტეტის მმართველმა სტუდენტობამ დღეს უკუ აგდო პარტიული სივიწროვე და დევიზად დაისახა: შეერთება. და ეს სასურველი შეერთება აქაურ ქართველ სტუდენტებში მოხდა, რადგანაც მათ სწამდათ, რომ ეს აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს ასეთ ტრაგიკულ მომენტში, როდესაც მრავალი სერიოზული საკითხები წარმოიშვნენ, რომლებსაც ფრთხილად უნდა გაეცეს პასუხი. მოხდა ქართველ სტუდენტების საერთო კრება, რომელზედაც იქონია მსჯელობა იმის შესახებ, თუ როგორი მუშაობა ჰმართებს ქართველ სტუდენტებს, როგორი უნდა იყოს გეგმა მათის პოლიტიკური მოქმედების. გარდა ამისა გამოტანილი იქმნა რეზოლიუცია შემდეგის ხასიათისა:

1) სიხარულით ეგებება დროებითს მთავრობას, სრულ ნდობას უცხადებს მას და გამოსთქვამს, სურვილს მალე ფესვები გაიდგას.

2) რუსეთში უნდა იქნეს დემოკრატული რესპუბლიკა.

3) დროებით მთავრობა უნდა ეცადოს, რაც შეიძლება მალე გამოვიდეს წინადადებით ზავზე უანექსიოთ და უკონტრიბუციოთ. დაჰყრობილ ერებს უნდა მიეცეს სრული უფლება თვისი პოლიტიკურ ცხოვრების სურვილისამებრ მოწყობისა.

4) ყველა ერებს უნდა მიეცეს ფართე უფლება თვითგამორკვევისა.

ეს არის საერთო სურვილი მთელის ქართველი სტუდენტებისა. მხოლოდ, ჩვენ კიდევ, ხაზს ვუსვამთ იმ გარემოებას, რომ სასურველი შეთანხმება აქაურ ქართველ სტუდენტობაში უკვე მოხდა. ჩვენი სურვილია, რომ ასეთი შეთანხმება საერთო საქმისათვის და მთელ ერის საკეთილდღეოდ მოხდეს ყველა ქართველ სტუდენტთა შორის.

ჩვენა გვწამს ამის აუცილებელი საჭიროება.

* * *

ცხადია, რომ დღეს საქართველოში დიდის სარგებლიანობის მოტანა შეუძლია სტუდენტობას. მათი ყოფნა სამშობლოში მეტად საჭიროა. მეტად საჭიროა ხალხში ჩადგომა და ახსნა-განმარტება ყოველისავე იმისა, რაც ხალხისთვის ბნელი და გაუგებარია. ამის გამო მოხდა კავკასიელ სტუდენტების საერთო კრება, რომელზედაც დასნულ იქმნა საკითხი: წასვლა თუ დარჩენა? რადგანაც არავითარი ცნობები არ იყო მოსული საქართველოდან, თუ რა ხდება იქ, ქართველმა სტუდენტებმა საჭიროდ სცნეს ყოვლივე საჭირო ცნობების შეკრება, მათი გათვალისწინება და შემდეგ, თუ საჭიროება მოითხოვს, გამგზავრება.

დაასრდა საინფარმაციო ბიურო რვა კაცისაგან შემდგარი, რომლის მოვალეობას შეადგენს საჭირო ცნობების შეკრება. ბიურო თვისი მოვალეობის შესრულებას უკვე შეუდგა და შეკითხვები დაგზავნა საქართველოს ყველა ქალაქ-დაბებში.

ფრანც მორისი.

დაგა-სოფლები

სამურზაყანო. 15 მარტს ამ 1917 წლისას დ. გალში მოხდა სამურძაყანოს ნაწილის მცხოვრებთა საზოგადო კრება. კრებამ თავმჯდომარედ ამოირჩია თ. ა. გ. შარვაშიძე, თავმჯდომარის ამხანაგად თ. დიმიტრი (იგივე არზაყან) ემუხვარი, მდივნებად ნ. კ. მეუნაგრია და პ. გ. ქ[illegible]რაია.

ორატართა მიერ შესაფერ სიტყვების წარმოთქმის შემდეგ (სხვათა შორის სიტყვა წარმოსთქვა ერთმა ჯარისკაცთაგანმა), თავმჯდომარის წინადადებით კრება შეუდგა არჩევნებს.

სამურზაყანოს ნაწილის აღმასრულებელ კომიტეტის წევრებად ამოირჩიეს: მ. ზ. ჩქოტუა, ი. კ. გეგია, ი. ს. სართანია, ე. ა. ეშბაია, ნ. ბ. ქირთბაია. სამურზაყანოს კომისარად არჩეულ იქმნენ დ. ემუხვარი, თ. ვარლამ შარვაშიძე და მ. ცავა. საოლქო კომიტეტში მილიციის მომწყობის საქმეში ა. შარვაშიძის თანაშემწედ არჩეულ იქმნა ჯატო შარვაშიძე. ამ დღეებში სამურზაყანოს თითოეულ საზოგადოებაში ამოირჩევა სასოფლო კომიტეტების წევრები და სოფლის კომისარები. და ამის შემდეგ ადგილობრ. სამურზ. ნაწილის კომიტეტი შეუდგება ჯეროვანად საქმის წარმოებას. საჭიროა საქმის წარმოება ქართულად იწერებოდეს.

დამსწრე.

რედაქტორ-გამომცემელი
სანდრო შანშიაშვილი

ამიერ-კავკასიის რკ. გზის

ბატარეიკლების მიმოსვლა

(დრო ნაჩვენებია თფილისის)

თბილისიდან გადის:

ბათუმისკენ	საფ.	№ 3,	11.03	დილ.
„	სამგზ.	№ 9,	11.43	საღ.
ბორჯომისკენ	სამგზ.	№ 19,	3.20	დღ.
„	„	№ 17,	8.27	დილ.
გორისაკენ	სამგზ.	№ 61,	9.10	დილ.
ბაქოსაკენ	ჩქარ.	№ 6,	9.20	დილ.
„	სამგზ.	№ 8,	3.54	დღ.
„	საფ.	№ 4,	9.28	საღ.
ყარსისაკენ	სამგზ.	№ 4-8,	11.13	საღ.
ელავეთისაკენ	№ 4,	8 „ 58	„	დილ.

თფილისში მოდის:

ბათუმიდან	სამგზ.	№ 10,	7.51	დილ
„	საფ.	№ 4,	8.38	საღ.
სამ.-ბორჯ.	სამგზ.	№ 20,	7.43	დილ.
„	სამგზ.	№ 18,	10.12	საღ.
გორიდან	სამგზ.	№ 62,	6.34	საღ.
ბაქოდან	საფ.	№ 3,	10.08	დილ
„	სამგზ.	№ 7,	4.12	საღ.
„	ჩქარ.	№ 5,	10.40	საღ.
ელავეთიდან		№ 3,	6.24	საღ.
ყარს-ჯულფ.	საფ.	№ 3***,	8.10	დილ.

მიიღება ხელის მოწერა

სანდრო შანშიაშვილის თხუზულებაზე

26 წიგნი

გამოვა შემდეგის სერიით:

ლექსები.
1. ცხოვრების გზაზე,
2. ტრფობის ნაშთი,
3. სევდა მამულისადმი,
4. ბალი ხევდისა,
5. საგალობელნი,
6. წიგნი სიმღერებისა,
7. სულამიტ, სამიჯნურო ჰანგები
8. საბავშვო იგავ-არაკები.

ლირიკული პოემები.
9. იდუმალი ხმები,
10. ოცნების მხარეს,
11. ლანდები,
12. ორფეუს და ევრიდიკე,
13. იდუმალობის წინაშე,
14. ამირანი.

ეპიკურ-რომანტიული პოემა.
15. მედია და მშვენიერი ელენე,

დრამატიული პოემები.
16. ქალი გრძნეული,
17. მეფე მგოსანი,
18. ბერდო ზმანია,
19. ივერიკო,
20. შვების თავადი,
21. უგვირგვინო მეფენი,
22. ბედი მგოსნისა.

თარგმნები.
23. ფაუსტ გიოტესი,
24. დონ-კარლოს შილლერისა,
25. კეისარ იმპერატორი კონ—სა,
26. უცხო ლირიკა.

ხელის მომწერისთვის ყველა წიგნები ღირს 15 მანეთად.

ფულის გადახდა შეიძლება სამ ნაწილად. პირველად 5 მან.,—მიიღებთ ათს წიგნს; მეორედ 5 მან.,—მიიღებთ კიდევ ათს წიგნს და მესამედ 5 მან. დანარჩენ წიგნებისათვის.

ვინც ოცს ხელისმომწერს იშოვნის, ყველა წიგნები უფასოდ დაეთმობა. ბიბლიოთეკებს ყველა წიგნები თუმნად დაეთმობათ.

მთავარი მისამართები თბილისში: წ.-კითხვის საზოგადოება, სასახლის ქუჩა—ვასილ ედილაშვილი; მოსკოვის ქუჩა № 4 „საქართველოს“ რედაქცია; ნიკოლოზის ქუჩა № 7—სანდრო შანშიაშვილი და „სახ. ფურცლის“ კანტორა. ხელის მომწერის ადრესი, სახელი და გვარი გარკვევით უნდა იქმნეს აღნიშნული გამომცემელი **ნარდონი.**

ფაბიანი

და

საჭმლისათვის ღვინისაქვის სიმჟავე

ისყიდება

„კავკასიაში ტექნო-ქიმიურ წარმოებათა ამხანაგობაში“.

თბილისი, დიდუბე, ქუთაისის ქ. 2.

(3—571—3)

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლის

იუმორისტულ ჟურნალ

„ეშმაკის მათრახ“-ზე

ფასი მთელი წლით: 7 მან. ნახევარი წლით 4 მ. სამი თვით 2 მან. თვეში 70 კ. ვისაც უნდა ჟურნალი 1 იანვრიდან მიიღოს, ფული ეხლავე უნდა გამოგზავნოს შემდეგის მისამართით: თბილისი, ფოსტის ყუთი № 96, სილ თავართქილაძეს. (უ.)

ექიმი კბილისა

ე. ივ. გალარჯაშვილი-მათეშვილისა

იღებს ავადმყოფებს:
დილით 9—2 საათ. საღ. 5—7 საათ.
ჩერქეზიშვილის და **რეუტოვის** ქუჩის კუთხე № 20.

ექიმი

მ. გ. ვეფხვაძე

ტომსკის უნივერსიტეტის ვენერიულ კლინიკის ორდინატორად ნამყოფი, იღებს ავადმყოფებს კანისა და ვენერიულის სნეულებით ყოველ დღე 3—5 საათამდე. ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ, რაზიეზდის ქუჩა, № 19.

ექიმი

ივანე თიკანაძე

დაბრუნდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი: კიროჩნის ქუჩა, 18.
ტელეფონი № 11—82.

ექიმი

გ. მ. მუხაძე

იღებს სადოსტაქრო ავადმყოფთ
საღამოს 5-6 ს.-მდე, კვირა დღეს გარდა
მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა № 67; ოფიცერთა საეკონომიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ; სახლი სვანიშვილისა. ტელეფონი № 5—77.

ექიმი

ფონ-ირტელი

(მიხეილოვის პროსპ. 128, კრილოვის ქუჩის კუთხე, 1, შესავალი კრილოვის ქუჩიდან, სახლი ოჰანეზოვისა).

მოხეტიალე სახაზინო საავადმყოფოს ყოფილი ორდინატორი, სპეციალისტი დოსტაქრობისა, საშარდე მილისა, სქესობრივი ორგანოებისა, სიფილისისა და მის შედეგებისა (საშარდე მილის დავიწროება), სქესობრივი უძლურებისა, სიმსივნისა, ჭრილობისა, ბუასილისა, თეთრანასი, საშარდე ბუშტის სნეულებისა და საშვილოსნოსი. ორივე სქესის ავადმყოფების მიღება ხდება დილის $9^1/_2$-დან 1 საათამდე და ნაშუადღევის 5—9 საათამდე.

ერდენის „914“ და „606“

შემზადება

ექიმი

ე. ლ. ფალავგერიძე

იღებს საბებიო და საშვილოსნოს ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № 7.

ექიმი

მ. ი. ფაჩნაძე

იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულ. ავადმყოფებს მუდამ დღე, კვირა-დღის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, ბელინსკის ქ. № 4. (თ.—202—)

ექიმი

მ. ფ. მგალობლიშვილი

ქალებისა და საქირურგიო სნეულებით ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი: ოლღას ქუჩა № 41, ზემო სართული, ტელ. 9—53.

დოქტორი ფიზიკოსი

მოსე ანთიმოზის შე

კალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი თბ. ქალაქისა ავადმყოფსასლისა.
ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ ხასგუფებიან ავადმყოფებს მიიღებს ოღლას ქ. № 8.

განცხადება

ვსთხოვ უმოკრძალესად ჩვენი „ადგილების“ მფლობელთ

საბურთალოზე „დიდი ნავენახარში“,

რომ ამ ერთი თვის განმავლობაში დღეის რიცხვიდან გასწმინდონ ანგარიშები და დაიმტკიცონ კიდეც ადგილები.

ფული შემოიტანონ თბილისის საფეურნეო ბანკში, სადაც ჩემი კაცი მიიღებს და დამტკიცების ბარათს გადასცემს ნატარიუს ქართველოვს.

ფული მიიღება ყოველდღე 10—1 საათამდე, გარდა უქმეებისა. ვინც ამ ვადაში არ წარმოადგენს მთელ ფულს, რაცა ღირს მის მიერ დაბეგვებული სამოსახლო, ის მით პირობას აღარ ვეცემ თანახმად ჩვენის პირველ განცხადებისა.

ვექილი თავის მამის ივანე ზაალის ძე სვანიშვილისა

აკაკი სვანიშვილი.

(10—598—9)

თევზის მრეწველნი

ძმ. ალეგველოვები

პუშკინის ქუჩა, საკუთარი სახ., № 9, ტელეფონი № 712.

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და საგაქრო სახლ. **„ლ. ალილოვის-შვილი“**, სამრეწველოებიდან ახალი ქვირითის **ხიზილალა**, მცირე მარილიანი, შავი **„ზეშოჩნი“** ხიზილალა. მიგიღეთ საუკეთესო **სალიანის შამაიები** მუდმივ გვაქვს ცოცხალი თევზი. აგრეთვე ახალ-ახალი **მტკვრის ზუთხი**, თართი, ფარგა **და** ლოქო, გვაქვს **აგრეთვე** მიღებული ყოველგვარი **კონსერვები** და **სარდინკები** რუსეთის და **საზღვარ-გარეთის** ფირმებისა **ხანგრძლივ** ინახება.

უპირველესი, რადიკალური და სწრაფი ქასთან იაფი საშუალება

სიფილისს,

სახსრების ავადმყოფობას, სახსრებისა და კუნთების ქრონიკულ რევმატიზმის, ნეკრესის ქარებს, საერთო გადამდებ ავადმყოფობას, ლითონებით მოწამლულს, თვალის ავადმყოფობას, სიფილისის წყლულებს, წითელას, ხერხემლის გამოფიტვას, დამბლას და ცხვას **ხაჩქარად კურნავს** საქვეყნოდ ცნობილი შვეიცარიული საექიმო საშუალება **პროფესორ როშის**

იოდასტარინი

ნუ შეგეცვლებათ სხვა პატენტოვან საშუალებებში. პროფესორ როშეს პრეპარატი წმინდა საექიმო საშუალებაა, გასინჯულია საუკეთესო ევროპიულ კლინიკებში და სანატორიებში კურსების ფასი 32 მანეთი, $^1/_2$ 16 მანეთი $^1/_4$ 8 მანეთი, ყოველი მილი 4 მანეთი და 50 კ. ღირს. სხვა ქვეყნებში იგზავნება ხუთი მანეთის ბეის მიღების შემდეგ. ვისაც რაიმე მოლაპარაკება და პრეპარატის შეკვეთა გსურთ, მიმართეთ პარიზის საფარმაცევტო ლაბორატორიას.

თბილისი, ლორის-მელიქოვის ქუჩა, № 16—6—4. სახელმწიფო ბანკის ახლოს.

Тифлисское Отдѣленіе Парижской фармацевтической Лабораторій, Тифлисъ, Лорисъ-Меликовская, № 16, отд. 6—4. противъ Государственнаго банка.

ქარებს (რევმატიზმის),

ნეკრესის

თირკმელეზის (ჯაჭვების)

და სხვა ამგვარ ავადმყოფობის დროს უებარი წამალია **„შროდონალ“**, და მაზი წასასმელი **„ატრო“**, სრულიად უვნებელია და მოქმედობს ძლიერ კარგად. ფასი **„შროდონალისა“** ხუთი მანეთი და მაზისა სამი მანეთი. მთელი წამლობისათვის საჭიროა ოთხი ფლაკონი **„შროდონალი“** და ოთხი კოლოფი მაზი **„ატრო“**. სხვა ქვეყნებში იგზავნება ხუთ მანეთის ბეს შემდეგ.

დასაკვეთად და მოსალაპარაკებლად უნდა მიმართოთ მხოლოდ პარიზის საფარმაცევტო ლაბორატორიის თბილისის განყოფილებას.

თბილისი, ლორის-მელიქოვის ქ. № 16: განყ. 6—9, სახელმწიფო ბანკის მახლობლად.

Тифлисское Отдѣленіе Парижской-фармацевтической Лабораторіи Тифлисъ, Лорисъ-Мемиковская № 16, отд. 6—9. Противъ Государственнаго Банка.

სუსუნატით (კონორეა)

ავადმყოფებს,

რომელთაც მრავალწლის განმავლობაში დიდძალი ფული დაუხარჯნიათ, მაგრამ თავის ავადმყოფობისათვის ვერა უშველიათ-რა, ეხლა საშუალება აქვთ საბოლოოდ განთავისუფლდნენ მისგან, თუ შეიძენენ ცნობილ საშუალებას **„რეზუროლინი“**, რომელიც სულ ცოტახანში არჩენს **გაარჯლებულ** და **ქრონიკულ ხუხუნატს** საშარდე ბუშტისას, ბისას და სხვ.

რატომ

ზოგჯერ ავადმყოფები ყურადღებას არ აქცევენ ავადმყოფობას და იგი მთელს ტანში ვრცელდება?

იმიტომ, რომ,

ჯერ ერთი, დღეს დიდი კრიზისია წამლებისა.

მეორედ, იმიტომ, რომ მართლაც ძნელია ნამდვილ, რადიკალურ საშუალების გამონახვა.

მაგრამ ყველა ავადმყოფმა, ქალი იქნება თუ ვაჟი, უნდა შეიძინოს უებარი **„რეზუროლინი“**. სპეციალისტ-ექიმების დიდი ხნის გამოცდილებამ, აგრეთვე პროფესორებისამ, დაამტკიცა, რომ

„რეზუროლინი“

ნამდვილად არჩენს სუსუნატს. მთლად მოსარჩენათ ახალი ავადმყოფისა ღირს 21 მანეთი და ძველებულისა 35 მან. 50 კ. მთელი წამლობა შეადგენს ორ საშუალებისაგან სხვა. ქვეყნებში იგზავნება 5 მანეთის ბეის მიღების შემდეგ.

შეკვეთა და ცნობების მიღება შეიძლება მხოლოდ **პარიზის საფარმაცევტო ლაბორატორიის თბილისის განყოფილებაში: თბილისი, ლორის-მელიქოვის ქუჩა, № 16, განყ. 6—1, სახელმწიფო ბანკის პირდაპირ.**

За заказами и справками обратиться въ Тифлисское Отдѣленіе Парижской-Фармацевтической Лабораторіи Тифлисъ, Лорисъ-Меликовская, № 16, отд. 6—1, напротивъ Государственнаго Банка.

სტამბა „ეროვნება“ ბ. კალანდაძისა, ბაბაევის შესახვევი № 4